

**Romska domaćinstva sa područja juga
Srbije (Pčinjski okrug) u periodu
epidemije prouzrokovane pojavom i
delovanjem virusa COVID19**

- Ispitivanje stavova građana -

SADRŽAJ

1. Uvod	3
2. Glavni nalazi	4
3. Metodologija	6
4. Ispitivanje stavova: Prikaz odgovora	7
- Seoska domaćinstva	7
- Domaćinstva u gradu Vranju	25
- Domaćinstva u opštini Bujanovac	45
5. Ispitivanje stavova: Preporuke	65

Uvod

Od marta 2020. godine u Republici Srbiji državni organi sprovode mere koje se odnose na sprečavanje i zaštitu od zaraze virusom COVID 19.

Pandemija uticala je značajno na okolnosti u zemlji, a promene koje su usledile zbog novonastale situacije proizvele su dodatni pritisak na već težak položaj ranjivih i marginalizovanih društvenih grupa u Srbiji.

Ovo ispitivanje stavova građana sprovedeno je sa ciljem da se utvrde potrebe romskih domaćinstava sa područja juga Srbije (područje grada Vranja, opštine Bujanovac i sela Pavlovac) u kontekstu novonastale situacije - epidemije prouzrokovane pojavom i delovanjem virusa COVID19.

Ispitivanje stavova obavljeno je u julu 2020. godine i sprovedeno je u 200 romskih domaćinstava na području grada Vranja, opštine Bujanovac i sela Pavlovac.

Ispitivanje stavova sproveo je i dokument izradio je tim koji je okupio Romski centar za demokratiju.

U Vranju, 10. avgusta 2020. godine.

Glavni nalazi

Ispitivanje stavova građana sprovedeno je sa ciljem da se utvrde potrebe romskih domaćinstava sa područja juga Srbije (područje grada Vranja, opštine Bujanovac i sela Pavlovac) u kontekstu novonastale situacije - epidemije prouzrokovane pojavom i delovanjem virusa COVID19.

Ispitivanje stavova obavljeno je u julu 2020. godine i sprovedeno je u romskim domaćinstvima na području grada Vranja, opštine Bujanovac i sela Pavlovac. U urbanom području, u seoskom području i u podstandardnim naseljima, ispitano ukupno bilo je 200 domaćinstava sa oko 1000 članova, različitog uzrasta.

Između ostalog, ispitivanje stavova pokazalo je da:

- U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, broj domaćinstava u kojima su mere koje su državni organi preduzeli ocenjene kao adekvatne (35%) manji je u odnosu na broj domaćinstava u kojima su mere države (na nacionalnom i lokalnom nivou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu tokom epidemije bile ocenjene kao neadekvatne (65%). Ujedno ispitanici ukazali su i da su tokom epidemije bili prepušteni sami sebi, i da su se mahom oslanjali na podršku komšija ili rodbine. Iz navedenog proizilazi pre svega da u kriznom periodu zajednica nije prepoznala institucije kao čvrst oslonac i izvor podrške.
- U ukupnom broju ispitanih u seoskom području, domaćinstva u kojima su svi nužni rashodi mogli biti pokriveni za vreme epidemije, zastupljena su u udelu koji iznosi 14,6%. U ukupnom broju ispitanih na području grada Vranja, domaćinstva u kojima su svi nužni rashodi mogli biti pokriveni zastupljena su u udelu koji iznosi tek 13,7%, dok u ukupnom broju ispitanih na području Bujanovca, ova domaćinstva zastupljena su u udelu koji iznosi samo 5%. Takođe, prema percepciji ispitanika u svim domaćinstvima, za slučaj da se zahtevi za značajnim socijalnim distanciranjem nastave u naredna 3 meseca, poteškoće ili izrazite poteškoće mogle bi se javiti u skoro svim aspektima funkcionisanja njihovih domaćinstva. Iz ispitivanja stavova proizilazi dakle da je otpornost romske zajednice na ovom području na dodatni pritisak koji epidemija stvara skoro nepostojeća.
- U ukupnom broju seoskih domaćinstava, najviše je onih u kojima je član domaćinstva koji ostvaruje najznačajniju zaradu ostao bez posla (75.6%). Takođe, u ukupnom broju ispitanih domaćinstava u Bujanovcu, domaćinstva u kojima je sve ostalo isto i radi se kao i pre krize zastupljena su u udelu koji iznosi 15%, dok u Vranju, domaćinstva u kojima je sve ostalo isto i radi se kao i pre krize zastupljena su u udelu koji iznosi samo 7,5%. Iz stavova ispitanika proizilazi da, iako situacija ni pre epidemije nije bila bez teškoća, nove okolnosti otežale su značajno položaj pripadnika romske zajednice koji rade i zarađuju.

- Kroz stavove ispitanika u prvi plan došlo je i pitanje resursa koji su u novim okolnostima potrebni kako bi se osiguralo da deca prate nastavu (kao primer, redovno napajanje strujom, TV sa adekvatnim signalom i uslugom televizije, internet, pametni telefoni, itd). Nove okolnosti otvorile su pitanja kao što su postojanje uslova da se romska domaćinstva prilagode novim okolnostima tj efektu koji one imaju na školovanje dece.
- Kao podrška najpotrebnija u naredna 3 meseca, u svim domaćinstvima najučestalije navođena bila je finansijska pomoć, zatim pomoć u zdravstvenim uslugama i lekovima, higijenskim potrepštinama i ogrevu, pomoć za bebe i decu, ali i pomoć ili podrška u pronalaženju posla.
- U procesu ispitivanja prikupljena su svedočanstva tj određeni navodi članova domaćinstava o nepravilnostima u procesu podele pomoći.
- Iz sprovedenog ispitivanja stavova proizilazi da je epidemija tek pojačala loše aspekte trenutnog položaja zajednice i dodala teret na postojeće rizike, koji nisu bili iskorenjeni. Iz prikupljenog sadržaja mogu se izvesti zaključci o izuzetno lošem ekonomskom položaju u kome se zajednica inače nalazi.

Metodologija

Ovaj dokument sadrži rezultate analize povratnih informacija dobijenih putem ispitivanja stavova građana. Ispitivanje stavova obavljeno je u julu 2020. godine.

U gradu Vranju Romi čine 10% ukupne gradske populacije. U opštini Bujanovac Romi čine 31% posto ukupne populacije.

Ispitivanje stavova sprovedeno je u romskim domaćinstvima na području grada Vranja, opštine Bujanovac i sela Pavlovac. U urbanom području, u seoskom području i u podstandardnim naseljima ispitivanjem obuhvaćeno je ukupno 200 domaćinstava u kojima živi 1001 član porodice, različitog uzrasta.

Od ukupnog broja ispitanih domaćinstava, 80 domaćinstava ispitano je u Vranju i to na području Gornje čaršije, u Panađurištu, u Sarajini i u Odžinki. Ova domaćinstva ukupno imaju 297 članova.

Od ukupnog broja ispitanih domaćinstava, 41 seosko domaćinstvo ispitano je u selu Neradovac (između Bujanovca i Vranja) u kojem pretežno živi romska populacija. Ova domaćinstva ukupno broje 239 članova.

Od ukupnog broja ispitanih domaćinstava, 79 domaćinstava ispitano je u opštini Bujanovac, na području naselja Đura Jakšić, Sportska hala - Novo naselje i u izbegličkom kolektivnom centru u kojem su smeštena interno raseljena lica sa Kosova i Metohije (romske porodice). Ovaj centar zbog loših higijenskih uslova spada u podstandardna naselja. Ukupan broj stanovnika ovog naselja je 1280. U 79 domaćinstava koja su obuhvaćena ovim ispitivanjem živi ukupno 465 lica.

Ispitivanje stavova sprovodili su predstavnici anketari. Svi anketari dugogodišnji su saradnici Romskog centra za demokratiju. Anketari obučeni su za sprovođenje ovog ispitivanja tokom posebnog sastanka.

Ispitivanje stavova sprovedeno je na osnovu unapred pripremljenog upitnika sa zatvorenim i sa otvorenim pitanjima.

* * *

U nastavku dokumenta sledi pregled odgovora prikupljenih u 200 romskih domaćinstava.

Ispitivanje stavova: Prikaz odgovora

SEOSKA DOMAĆINSTVA

I DEMOGRAFCKI PODACI

0 Opšta pitanja o domaćinstvu

0.1.1 Koliko članova ima domaćinstvo (uneti broj):

Broj članova	Broj domaćinstava
2 člana	4
3 člana	1
4 člana	7
5 članova	7
6 članova	9
7 članova	4
8 članova	2
9 članova	5
11 članova	2

Ispitivanje stavova obavljeno je u ukupno 41 domaćinstvu, u ruralnim područjima Pčinjskog okruga.

Sva domaćinstva ukupno imaju 239 članova.

0.1.2 Da li je vaša porodica jednoroditeljska (samohrani roditelj)

DA	NE
4	37

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, jednoroditeljske porodice zastupljene su u udelu koji iznosi 9,76%.

0.1.3 Podaci o članovima domaćinstava starijim od 15 godina:

0.1.3.1 Uzrast članova domaćinstava starijih od 15 godina:

Uzrast	Broj članova domaćinstava
19	2
17	4
18	7
9	1
21	9

U svim ispitanim domaćinstvima ukupan broj članova domaćinstava koji su stariji od 15 godina je 161.

23	7
28	4
24	6
26	6
20	10
22	10
25	7
35	1
33	1
34	1
38	1
39	5
30	1
31	1
36	1
37	1
32	3
44	3
46	1
48	1
49	1
42	7
45	3
41	8
43	5
40	10
50	1
52	3
53	3
59	2
58	5
51	1
55	1
63	3
60	6
67	1
62	3
65	3
70	1

0.1.3.2 Najviši nivo obrazovanja:

Obrazovanje	Broj članova domaćinstava
a.	1
b.	40
c.	10
d.	-

U ukupnom broju članova ispitanih domaćinstava, članovi porodica sa završenim obrazovanjem (osnovnim, srednjim) zastupljeni su u udelu koji ukupno iznosi 21%.

a. Bez obrazovanja, b. Osnovna škola, c. Srednja škola,
d. Viša škola

0.1.3.3 Status zaposlenosti:

Status zaposlenosti	Broj domaćinstava
a.	-
b.	-
c.	41
d.	-
e.	-

U ukupnom broju članova ispitanih domaćinstava, nema članova porodica sa zaposlenjem.

a. Školuje se/ na obuci je, b. Zaposlen, c. nezaposlen, d. nije sposoban/na za rad, e. u penziji

0.1.4 Tip naselja u kojem živite

Tip naselja	Broj domaćinstava
a.	-
b.	-
c.	-
d.	41

Sva domaćinstva u kojima je ovaj deo ispitivanja stavova sproveden locirana su u seoskoj sredini.

a) Gradsko, b) Prigradsko, c) Podstandardno, d) Seosko

0.2 Da li u domaćinstvu ima dece do 15 godina?

DA	NE
31	10

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva u kojima ima dece do 15 godina zastupljena su u udelu koji iznosi 75,6%.

U domaćinstvima u kojima ima dece do 15 godina, dalji odgovori bili su kako sledi:

0.2.1 U 31 domaćinstvu živi ukupno 73 deteta uzrasta do 15 godina

0.2.2 U 31 domaćinstvu živi ukupno 42 dece predškolskog uzrasta (0-6)

0.2.3 U 31 domaćinstvu živi ukupno 31 dece osnovnoškolskog uzrasta (7-15)

0.2.4 U 31 domaćinstvu živi ukupno 5 dece sa smetnjom ili invaliditetom

0.3 Da li je neko od članova porodice starijih od 65 godina korisnik/ca usluga socijalne zaštite?

DA	NE
3	38

U svim ispitanim domaćinstvima ukupan broj članova domaćinstava starijih od 65 godina koji su korisnici usluga socijalne zaštite je 3.

U domaćinstvima u kojima ima starijih od 65 godina koji su korisnici usluga socijalne zaštite, dalji odgovori bili su kako sledi:

- Nema korisnika usluga smeštaja u ustanovama socijalne zaštite (dom za starija lica)
- Nema korisnika usluge pomoći u kući
- Kao usluge koje korisnici koriste navedeni su socijalna pomoć (2) i penzija (1).

0.4 Da li u domaćinstvu ima članova sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom?

DA	NE
28	13

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva u kojima ima članova sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom zastupljena su u udelu koji iznosi 68%.

U domaćinstvima u kojima ima članova sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom:

- U 12 domaćinstava živi ukupno po 1 član domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom

- U 5 domaćinstava žive po 2 člana domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom
- U 2 domaćinstava žive po 3 člana domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom

Ukupan broj domaćinstava u kojima članovi domaćinstva pružaju potrebnu negu hronično bolesnom/im i/ili funkcionalno zavisnom/im članu/ovima domaćinstva i/ili se koriste određene usluge iz zdravstvenog sistema i/ili socijalne zaštite je sedam.

U ovim domaćinstvima:

- U 1 slučaju, koristi se usluga personalnog asistenta.
- U 6 preostalih slučajeva, kao usluge koje koriste ispitanici naveli su kako sledi:
  - „Dete je na bolničkom lečenju“
  - Odlaze u Dom zdravlja
  - Donirao bubreg sinu
  - Odlazi kod lekara
  - „Slušni aparat“
  - „Odlazak na bolničko lečenje“

Ukupan broj domaćinstava u kojima su članovi domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom korisnici smeštaja u ustanovama socijalne ili zdravstvene zaštite (specijalizovanih bolničkih ustanova, domova za smeštaj osoba sa smetnjama u razvoju isl.) je četiri.

U ovim domaćinstvima, kao vrstu smeštaja koja se koristi ispitanici naveli su kako sledi:

- „Institut za majku i dete u Beogradu“
- „Specijalizovana bolnička ustanova“
- Odlazi kod logopeda
- „Bolnička ustanova“

0.5 Da li je neki član domaćinstva korisnik nekog novčanog davanja?

Novčano davanje	DA	NE	
0.5.1	7	34	0.5.1 novčana socijalna pomoć
0.5.2	31	10	0.5.2 dečiji dodatak
0.5.3	4	37	0.5.3 roditeljski dodatak
0.5.4	-	41	0.5.4 naknada zarade ili plate za vreme porodijskog odsustva
0.5.5	1	40	0.5.5 ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta
0.5.6	-	41	0.5.6 osnovna prava boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca
0.5.7	3	38	0.5.7 tuđa nega i pomoć
0.5.8	-	41	0.5.8 stipendija za srednjoškolce i/ili studente
0.5.9	1	40	0.5.9 jednokratna novčana pomoć lokalne samouprave (opština, grad)
0.5.10	-	-	0.5.10 drugo (navesti koje)

Ispitanici najučestalije označili su odgovore pod 0.5.1) i pod 0.5.2). Iz toga proizilazi da, ukoliko je neki član domaćinstva korisnik nekog noćanog davanja, to je onda dečji dodatak (najučestalije novčano davanje) i-ili je u pitanju novčana socijalna pomoć.

0.6 Da li smatrate da je Vaše domaćinstvo u stanju da pokrije neočekivani trošak u iznosu od 100 evra?

DA	NE
2	39

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva koja bi mogla da pokriju neočekivani trošak u iznosu od 100 evra zastupljena su u udelu koji iznosi 4,8%.

0.7 Koliki su mesečni prihodi po članu vašeg domaćinstva?

Mesečni prihod	Broj domaćinstava
Do 50 evra	22
50-100 evra	8
100-200 evra	10
preko 200 evra	1

U ukupnom broju domaćinstava, najviše je domaćinstava čiji je mesečni prihod po članu domaćinstva do 50 evra (53.6%).

II ODGOVORI NA PITANJA U KONTEKSTU COVID19

1. Nakon izbijanja epidemije COVID-19, šta se promenilo u Vašem domaćinstvu

Okolnost	Stepen promene					Bez odgovora
	Značajno pogoršanje	Delimično pogoršanje	Bez promena	Delimično poboljšanje	Značajno poboljšanje	
1.1	33	3	5	-	-	
1.2	33	3	5	-	-	
1.3	33	3	5	-	-	
1.4	28	3	10	-	-	
1.5	33	3	5	-	-	
1.6	33	3	5	-	-	
1.7	1	1	1	-	-	
1.8	20	1	6	-	-	4
1.9	22	1	3	-	-	5
1.10	-	-	-	-	-	

1.1. prihodi domaćinstva, 1.2. mogućnost izmirivanja redovnih obaveza, 1.3. kvalitet ishrane, 1.4. ostvarivanje prava na redovnu zdravstvenu zaštitu (redovna terapija, zakazani pregledi...), 1.5. zabrinutost za sopstvenu i budućnost moje porodice, 1.6. poverenje da će se neko pobrinuti za mene i moju porodicu

Domaćinstva koja su u opštem delu upitnika odgovorila da imaju korisnike usluga socijalne zaštite odgovarala su na pitanje 1.7. a ona sa decom u domaćinstvu odgovorila su na pitanja 1.8. i 1.9: 1.7 mogućnosti za korišćenja usluga socijalne zaštite (gerontodomaćin/ca, pomoć u kući, dnevni boravak...), 1.8 mogućnost organizovanja brige o deci, 1.9 uslovi za školovanje dece, 1.10. nešto drugo

Prema percepciji ispitanika, izrazitija pogoršanja dogodila su se u skoro svim aspektima funkcionisanja domaćinstva – u vezi sa приходима domaćinstva, u vezi sa mogućnošću izmirivanja redovnih obaveza, kvaliteta ishrane, a drastično je porasla i zabrinutost za sopstvenu i budućnost svoje porodice. Takođe drastično opalo je poverenje ispitanika da će se neko pobrinuti za njih i njihove porodice.

Takođe u domaćinstvima sa decom, ispitanici percipiraju kao značajno pogoršane okolnosti koje se vezuju za mogućnost organizovanja brige o deci, kao i okolnosti u vezi sa školovanjem dece.

Direktan uticaj epidemije COVID-19 na (formalnu i/ili neformalnu) radnu aktivnost člana domaćinstva koji ostvaruje najznačajniju zaradu

2 Da li je epidemija COVID-19 uticala na radnu aktivnost člana Vašeg domaćinstva koji ostvaruje najznačajniju zaradu?

Vrsta promene	Broj domaćinstava
a.	8
b.	1
c.	31
Bez odgovora	1

a. Sve je ostalo isto, radi se isto kao i pre krize (ako je odgovor pod a. preći na 2.1.)

b. Zadržao posao, ali je bilo uticaja krize (ako je odgovor pod b. preći na 2.2.)

c. Izgubio posao (ako je odgovor pod c. preći na 2.3.)

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, najviše je onih u kojima je član domaćinstva koji ostvaruje najznačajniju zaradu ostao bez posla (75.6%).

2.1 Da li smatrate da ćete moći da zadržite taj status i ukoliko se kriza nastavi?

a)	
DA	NE
3	5

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava u kojima nije bilo promena (a) manje je onih u kojima veruju da će istit status moći da zadrže i ukoliko se kriza nastavi (3) u odnosu na broj onih koji ipak ne veruju da će isti status moći da zadrže (5).

2.2 Najznačajnija promena do koje je došlo na radnom mestu:

U okviru ovog pitanja ispitanici uglavnom navodili su samostalno odgovore. Odgovori su kako sledi:

- „Nisam angažovan“
- „Neću biti angažovan“
- „Nemam angažovanja“
- „Nema zarade“
- „Nezaposlen“
- „Izgubio sam posao“
- „Nisam angažovan“
- „Nema angažovanja“
- „Nije bilo angažovanja“
- „Nije angažovan za sviranje trube“
- Nije angažovan
- Nije angažovan
- Nije angažovan
- Nije angažovan
- Nije angažovan
- Nije angažovan

- „Nadam se da ću se zaposliti“
- „Nema zarade“
- „Ponovno angažovanje u duvačkom orkestru“
- „Angažman u duvačkom orkestru „
- „Angažovanje za sviranje trube“
- „Nema angažmana za sviranje“
- „Angažovanje u orkestru“
- Nije angažovan za sviranje trube

2.3 Kako ocenjujete mogućnosti ponovnog pronalaska posla ili vraćanja na stari posao nakon kraja krize:

Mogućnost	Broj domaćinstava
1.	10
2.	4
3.	5
4.	6
5.	6

- 1 - nemoguće je
- 2 - minimalne su šanse
- 3 - šanse su pola pola
- 4 - donekle izvesno
- 5 - potpuno izvesno

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava u kojima su članovi koji ostvaruju najznačajniju zaradu izgubili posao ukupno nešto je više onih u kojima članovi ne veruju da će ponovo pronaći posao ili se na stari vratiti od onih u kojima smatraju da je donekle ili potpuno izvesno da će se starom poslu vratiti pošto se kriza okonča.

Direktan uticaj epidemije COVID-19 na potrošnju domaćinstava

2.4 Da li je bilo promene u strukturi potrošnje Vašeg domaćinstva?

DA	NE
8	33

- Da, bilo je promena u strukturi potrošnje (ako je odgovor „da“ postaviti pitanje 2.5.)
- Ne, nije bilo promene u strukturi potrošnje, kupujemo isto što i pre krize

U ukupnom broju ispitanih, domaćinstva u kojima je bilo promene u strukturi potrošnje zastupljena su u udelu koji iznosi 19%.

2.5 Kako se promenila potrošnja Vašeg domaćinstva nakon izbijanja epidemije COVID-19?

Vrsta promene	Broj označavanja odgovora
a.	7
b.	4
c.	7
d.	1

- a. Kupujem(o) samo osnovno, ostale rashode smo odložili
- b. Kupujem(o) jeftinije proizvode
- c. Kupujem(o) manje količine
- d. Drugo, šta?

Ispitanici najučestalije označili su odgovore pod a) i pod c) iz čega proizilazi da je najveći broj domaćinstava kupovao samo osnovne proizvode, a ujedno i manje količine proizvoda koji su im neophodni.

Ujedno kao drugu promenu u potrošnji (d), ispitanici naveli su kupovinu (higijenskih) maski i rukavica.

2.6 Koji deo ukupne potrošnje Vašeg domaćinstva, prema Vašoj proceni, čine hrana i bezalkoholna pića

Vrednost	Broj domaćinstava
100%	5
90%	7
80%	19
70%	6
60%	3
50%	1
40%	-
30%	-

U ukupnom broju ispitanih, najviše je domaćinstava u kojima hrana i bezalkoholna pića čine 80% od ukupne potrošnje domaćinstva.

2.7 Da li je kao posledica krize došlo do promene rashoda za hranu i bezalkoholna pića

DA	NE
38	3

- Da, kupujemo manje (ako je odgovor „da“ postaviti pitanje 2.8.)
- Ne, kupujemo isto što i do sada

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva u kojima je kao posledica krize došlo do promene rashoda za hranu i bezalkoholna pića (kupuje se manje proizvoda) zastupljena su u udelu koji iznosi čak 92%.

2.8 Kako se promenila potrošnja Vašeg domaćinstva za hranu i bezalkoholna pića?

Vrsta promene	Broj označavanja odgovora
a.	12
b.	7
c.	24
d.	2

- a. Kupujem(o) samo osnovno
- b. Kupujem(o) jeftinije proizvode
- c. Kupujem(o) manje količine
- d. Drugo, šta?

Ispitanici najučestalije označili su odgovore pod a) i pod c) iz čega proizilazi da je do promene potrošnje za hranu i bezalkoholna pića došlo na način da je najveći broj domaćinstava kupovao samo osnovne proizvode, a ujedno i manje količine proizvoda.

Ispitanici dodali su kao drugo (d) i da ne izmiruju dugovanja - da ne plaćaju internet, kao i da „ne izmiruju dug prema državi (struja, voda)“.

2.9. Da li postoje nužni rashodi kojih ste morali da se odreknete za vreme epidemije COVID19

DA	NE
35	6

- Da, rashode za...
- Ne, sve nužne rashode uspevam da pokrijem

U ukupnom broju ispitanih, domaćinstva u kojima su svi nužni rashodi mogli biti pokriveni za vreme epidemije, zastupljena su u udelu koji iznosi samo 14,6%.

Kao nužne rashode kojih su se bili morali odreći, ispitanici samostalno naveli su kako sledi:

- Rashodi za režije
- Rashodi za režije
- „Ne plaćamo režije“
- „Rashode za režije“

- „Dobra ishrana“
- „Ne plaćamo režije“
- „Ne plaćamo račune“
- „Nisam plaćao račune“
- „Rashodi za egzistenciju“
- Rashodi za režije
- „Smanjili smo rashode za skoro sve“
- „Režije“
- „Manji rashodi a veća potrošnja“
- „Jedno vozilo manje“ (korišćenje)
- „Loše se hranimo, ne plaćamo račune“
- „Da, rashodi za hranu i higijenu“
- „Rashodi za plaćanje režija“
- „Rashodi za zaštitna sredstva (maske alkohol asepsol)“
- „Rashodi za izmirivanje računa“
- „Rashodi za račune za struju“
- Ne plaća račune
- „Nisam plaćao režije“
- „Ne izmirujem dugovanja za struju“
- „Rashodi za neizmirena dugovanja“
- Rashodi za režije
- Nije izmirivao dugovanje za struju
- „Dugovi za struju“
- „Rashodi za neplaćene račune“
- Rashodi za režije
- „Plaćanje režija“
- „Rashodi za plaćanje računa“
- „Rashodi za izmirenje dugova za struju i internet“
- „Rashodi u plaćanju računa“
- „Rashodi za izmirenje računa“

2.10. Pod pretpostavkom da će se zahtevi za značajnim socijalnim distanciranjem nastaviti u naredna 3 meseca, kako ocenjujete mogućnosti Vašeg domaćinstva da:

Okolnost	Ocena					Bez odgovora
	Veoma teško	Donekle teško	Ni teško ni lako	Donekle lako	Veoma lako	
a.	41	-	-	-	-	-
b.	24	-	-	17	-	-
c.	40	-	-	1	-	-
d.	33	-	-	7	-	1
e.	33	-	-	7	-	1
f.	23	-	-	18	-	-
g.	26	-	-	3	-	2
h.	36	-	-	3	-	2

a.) Izmiri sve redovne obaveze koje ima, b) Da priušti adekvatnu ishranu svim članovima domaćinstva, c.) Da dođe do informacija koje će im pomoći da se zaštite od prenošenja virusa, d.) da priušti dovoljne količine zaštitnih maski, rukavica i sredstava za dezinfekciju za celo domaćinstvo, e.) Da obezbedi potreban novac za negu i brigu o starijim, hronično bolesnim i/ili funkcionalno zavisnim članovima domaćinstva, f.) Da obezbedi potreban novac za lekove i redovno lečenje, g.) Da obezbedi potreban novac za školovanje dece (ukoliko u domaćinstvu ima dece), h.) Da ostvari prava na usluge zdravstvene i socijalne zaštite (npr. lečenje u slučaju zaražavanja, materijalna davanja...)

Prema percepciji ispitanika, a za slučaj da se zahtevi za značajnim socijalnim distanciranjem nastave u naredna 3 meseca, izrazite poteškoće mogle bi se javiti u skoro svim pobrojanim aspektima funkcionisanja njihovih domaćinstva.

Međutim, prema percepciji ispitanika takođe, najizrazitije poteškoće mogle bi se javiti u nekoliko aspekata funkcionisanja domaćinstava – najpre, skoro sva domaćinstva ne bi bila u mogućnosti da izmiruju sve redovne obaveze koje imaju; dalje, kao poseban izazov percipiran je dolazak do informacija koje bi pomogle da se zaštite od prenošenja virusa, potom, obezbeđivanje novca potrebnog za školovanje dece (u domaćinstvima sa decom) i na kraju kod ostvarivanja prava na usluge zdravstvene i socijalne zaštite (npr. lečenje u slučaju zaražavanja, materijalna davanja...).

Ocena mera države (na nacionalnom i lokalnom novou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu

2.11 Kako ocenjujete mere države (na nacionalnom i lokalnom novou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu tokom epidemije COVID-19

Ocena	Broj domaćinstava
a.	24
b.	17
c.	-

- a. Kao adekvatne
- b. Nisu bile adekvatne
- c. Ne znam

U većini ispitanih domaćinstava mere ocenjene su kao adekvatne (58%), dok su u nešto manjem broju mere države (na nacionalnom i lokalnom nivou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu tokom epidemije bile ocenjene kao neadekvatne (41%).

U skupu domaćinstava u kojima su mere države bile označene kao adekvatne (a):

- u najvećem broju domaćinstava navedena je kao posebno značajna mera isplate 100 evra punoletnim građanima (23)
- u jednom domaćinstvu kao posebno značajna mera navedeno je mera „izolacija i zaštitna oprema“.

U skupu domaćinstava u kojima su mere države bile označene kao neadekvatne (b):

- Najveći broj ispitanika naveo je izostanak intenzivnije finansijske pomoći. (10)
- U nekoliko domaćinstava naglašeno je da su bile ukinute usluge koje su im bile neophodne (2),
- U nekoliko domaćinstava naglašeno je da nije bilo dovoljno informacija o tome gde i kako dobiti pomoć (2).
- Takođe, u nekoliko domaćinstava navedeno je da su nedostajale mere zaštite (1), „osim hrane sve je bilo neadekvatno“ (1), „nije bilo podele paketa“ (1).

2.12 Ko vam je posebno pomogao tokom epidemije COVID-19

Vrsta podrške	Broj označavanja odgovora
a.	40
b.	1
c.	-
d.	1
e.	-
f.	25
g.	-

- a. Niko, snalazili smo se sami
- b. Rodaci, prijatelji, komšije
- c. Krizni štab opštine
- d. Centar za socijalni rad
- e. Crveni krst
- f. Organizacije civilnog društva
- g. Drugo (navesti ko)"

Prema percepciji ispitanika, institucije nisu imale posebnu ulogu u pružanju podrške građanima tokom trajanja epidemije.

U domaćinstvima u kojima je ispitivanje sprovedeno ispitanici najučestalije označili su odgovore pod a) i pod f).

Iz ovoga proizilazi da najveći broj domaćinstava nije imao na koga da se osloni u kriznom periodu i da su se snalazili sami po pravilu.

Ukoliko je posebna podrška postojala i bila pružena, prema percepciji ispitanika, ona je stizala od organizacija civilnog društva.

2.13 Ukoliko je bilo podrške tokom epidemije COVID-19, kako je ona pružena:

Podrška	Broj označavanja odgovora
a.	2
b.	33
c.	9
Bez odgovora	7

- a. U novcu
- b. U robi
- c. U vidu usluga

U domaćinstvima u kojima je ispitivanje sprovedeno ispitanici najučestalije označili su odgovor pod b).

Iz ovoga proizilazi da je najveći broj domaćinstava koji je tokom epidemije bio dobio podršku, tu podršku dobio u robi.

a) U novcu	
Podrška	Broj označavanja odgovora
a1.	2
a2.	0

a.1: gotovina, uplata na račun
a.2: vaučeri za hranu ili druge potrebe

a) U domaćinstvima u kojima je podrška bila pružena u novcu, ta podrška pružena je bila u gotovini ili uplatom na račun

b) U robi	
Podrška	Broj označavanja odgovora
b1.	26
b2.	-
b3.	7
b4.	-
b5.	-

b.1: paketi hrane
b.2: paketi vode
b.3: paketi sa higijenskim sredstvima
b.4: ogrev
b.5: navesti nešto drugo

b) U domaćinstvima u kojima je podrška bila pružena u robi, ta podrška pružena je bila najviše u paketima hrane. Deo podrške došao je u paketima sa higijenskim sredstvima.

c) Kada je u pitanju pružanje podrške kroz usluge, samo u dva domaćinstva, ispitanici opisali su podršku koju su dobili u vidu usluga. Naglasili su da su bili dobili podršku u vidu savetodavnih usluga i informacija, i to u vidu informacija o školovanju dece online.

2.14 Kakva podrška vam je najviše značila za vreme epidemije COVID-19

Podrška	Broj domaćinstava
a.	1
b.	5
c.	6
d.	18
e.	6
Bez odgovora	5

a. u zadržavanju životnog standarda domaćinstva / socijalni transferi
b. u zadržavanju posla (podrška privredi i sl.)
c. hitno pružanje socijalnih usluga
d. pristup zdravstvenoj zaštiti
e. drugo

Prema percepciji ispitanika iz najvećeg broja domaćinstava, za vreme epidemije podrška koja je najviše značila jeste pristup zdravstvenoj zaštiti.

Iz ovoga proizilazi da najveći broj domaćinstava ima potrebu za funkcionalnim i pristupačnim sistemom zdravstvene zaštite i da je taj vid podrške u prioritetima ovih domaćinstava rangiran više od drugih prioriteta.

2.15 Kakva podrška vam je najpotrebnija u naredna 3 meseca kako biste se izborili sa posledicama epidemije COVID-19

Kao podršku najpotrebnija u naredna 3 meseca, ispitanici samostalno naveli su kako sledi:

- „Finansijska“
- „Novčana“
- „Novčana za lekove“
- „Novčana“
- „Novčana pomoć“
- „Novčana pomoć“
- „Finansijska“
- „Finansijska pomoć“
- „Finansijska u vidu socijalne pomoći“
- „Finansijska u vidu socijalne pomoći“
- „Finansijska pomoć za lekove i mleko za bebu“
- „Finansijska“
- „Finansijska“
- „Finansijska“
- „Falila je finansijska podrška“
- „Finansijska i pronalaženje posla“
- „Finansijska i dobijanje posla“
- „Finansijska i zdravstvena pomoć“
- „Finansijska“
- „Finansijska i socijalna pomoć“
- „Finansijska i zdravstvena pomoć za sina“
- „Finansijska pomoć, pomoć u vidu kućnih aparata i renoviranje kuće“
- „Finansijska pomoć i mogućnost zapošljavanja“
- „Novac i posao“
- „Finansijska pomoć i socijalna pomoć“
- „Finansijska“
- „Zdravstvena podrška“
- „Finansije, mleko i pelene“
- „Novčana pomoć za egzistenciju“
- „Socijalna i finansijska pomoć“
- „Novčana i zaposlenje“
- „Novčana i u ogrevu“
- „Novčana“
- „Finansijska u vidu socijalne pomoći“
- „Finansijska“

- „U novcu“
- „U novcu“
- „Finansijska“
- „U novcu“
- „Novac i posao“

DOMAĆINSTVA U GRADU VRANJU

I DEMOGRAFCKI PODACI

0 Opšta pitanja o domaćinstvu

0.1.1 Koliko članova ima domaćinstvo:

Broj članova	Broj domaćinstava
1 član	2
2 člana	13
3 člana	18
4 člana	24
5 članova	19
6 članova	4

Ispitivanje stavova obavljeno je u ukupno 80 domaćinstava, na području grada Vranja.

Sva domaćinstva ukupno imaju 297 članova.

0.1.2 Da li je vaša porodica jednoroditeljska (samohrani roditelj)

DA	NE
23	57

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, jednoroditeljske porodice zastupljene su u udelu koji iznosi 28,7%.

0.1.3 Podaci o članovima domaćinstava starijim od 15 godina:

0.1.3.1 Uzrast članova domaćinstava starijih od 15 godina:

Uzrast	Broj članova domaćinstava
15	7
17	9
18	6
16	11
19	6
21	3
24	6
29	1
25	1
20	5
23	5
28	1

U svim ispitanim domaćinstvima ukupan broj članova domaćinstava koji su stariji od 15 godina je 250.

26	3
27	2
33	1
31	4
37	6
39	7
38	7
30	2
34	3
32	1
35	1
36	2
33	1
47	15
48	13
49	4
42	5
46	8
43	7
45	10
40	6
44	3
50	3
51	2
52	6
57	7
55	2
56	3
53	1
59	4
58	2
66	5
65	10
67	9
60	1
63	5
62	2
61	3
68	6
64	3
70	2
71	2

0.1.3.2 Najviši nivo obrazovanja:

Obrazovanje	Broj članova domaćinstava
a.	45
b.	149
c.	47
d.	1

a. Bez obrazovanja, b. Osnovna škola, c. Srednja škola,
d. Viša škola

U ukupnom broju članova ispitanih domaćinstava, članovi porodica sa završenim obrazovanjem (osnovnim, srednjim, višim) zastupljeni su u udelu koji ukupno iznosi 66,3%.

0.1.3.3 Status zaposlenosti:

Status zaposlenosti	Broj članova domaćinstava
a.	46
b.	39
c.	138
d.	15
e.	22

a. Školuje se/ na obuci je, b. Zaposlen, c. nezaposlen, d. nije sposoban/na za rad, e. u penziji

U ukupnom broju članova ispitanih domaćinstava, članovi porodica sa zaposlenjem zastupljeni su u udelu koji ukupno iznosi 13%.

0.1.4 Tip naselja u kojem živite

Tip naselja	Broj domaćinstava
a.	80
b.	-
c.	-
d.	-

a) Gradsko, b) Prigradsko, c) Podstandardno, d) Seosko

Sva domaćinstva u kojima je ovaj deo ispitivanja stavova sproveden locirana su u gradskoj sredini.

0 2 Da li u domaćinstvu ima dece do 15 godina?

DA	NE
36	44

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva u kojima ima dece do 15 godina zastupljena su u udelu koji iznosi 45%.

U domaćinstvima u kojima ima dece do 15 godina, dalji odgovori bili su kako sledi:

0.2.1 U 36 domaćinstava živi ukupno 56 dece uzrasta do 15 godina

0.2.2 U 36 domaćinstava živi ukupno 15 dece predškolskog uzrasta (0-6)

0.2.3 U 36 domaćinstava živi ukupno 41 dete osnovnoškolskog uzrasta (7-15)

0.2.4 U domaćinstvima nema dece sa smetnjom ili invaliditetom

0.3 Da li je neko od članova porodice starijih od 65 godina korisnik/ca usluga socijalne zaštite?

DA	NE
1	79

U svim ispitanim domaćinstvima ukupan broj članova domaćinstava starijih od 65 godina koji su korisnici usluga socijalne zaštite je 1.

0.4 Da li u domaćinstvu ima članova sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom?

DA	NE
39	41

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva u kojima ima članova sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom zastupljena su u udelu koji iznosi 48,7%.

U domaćinstvima u kojima ima članova sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom:

- U 14 domaćinstava živi ukupno po 1 član domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom
- U 6 domaćinstava žive po 2 člana domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom
- U 3 domaćinstava žive po 3 člana domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom
- U 1 domaćinstvu žive 4 člana domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom

Ukupan broj domaćinstava u kojima članovi domaćinstva pružaju potrebnu negu hronično bolesnom/im i/ili funkcionalno zavisnom/im članu/ovima domaćinstva i/ili se koriste određene usluge iz zdravstvenog sistema i/ili socijalne zaštite je 17.

U ovim domaćinstvima:

- U 11 slučajeva, koristi se usluga patronažne službe.
- U 6 preostalih slučajeva, kao usluge koje koriste ispitanici naveli su kako sledi:
  - „Hitna pomoć“
  - „Plaćam ženu da brine o meni“
  - „Pratilac, sin“
  - Rodbina
  - Pomoć pružaju članovi porodice
  - „Psihijatrija“

Ukupan broj domaćinstava u kojima su članovi domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom korisnici smeštaja u ustanovama socijalne ili zdravstvene zaštite (specijalizovanih bolničkih ustanova, domova za smeštaj osoba sa smetnjama u razvoju isl.) je 13

U ovim domaćinstvima, kao vrstu smeštaja koja se koristi ispitanici naveli su kako sledi:

- Specijalizovana bolnička ustanova (12)
- „Šećerna bolest, dijaliza“

0.5 Da li je neki član domaćinstva korisnik nekog novčanog davanja?

Novčano davanje	DA	NE	
0.5.1	19	61	0.5.1 novčana socijalna pomoć
0.5.2	31	49	0.5.2 dečiji dodatak
0.5.3	4	76	0.5.3 roditeljski dodatak
0.5.4	1	79	0.5.4 naknada zarade ili plate za vreme porodijskog odsustva
0.5.5	4	76	0.5.5 ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta
0.5.6	-	80	0.5.6 osnovna prava boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca
0.5.7	1	79	0.5.7 tuđa nega i pomoć
0.5.8	3	77	0.5.8 stipendija za srednjoškolce i/ili studente
0.5.9	8	72	0.5.9 jednokratna novčana pomoć lokalne samouprave (opština, grad)
0.5.10			0.5.10 drugo (navesti koje)

Ispitanici najučestalije označili su odgovore pod 0.5.2) i pod 0.5.1). Iz toga proizilazi da, ukoliko je neki član domaćinstva korisnik nekog novčanog davanja, to je onda dečji dodatak (najučestalije novčano davanje) i-ili je u pitanju novčana socijalna pomoć.

Kao druga novčana davanja (0.5.10), ispitanici naveli su kako sledi:

- „Penzija“ (2)
- „Siva ekonomija, prodaja na pijaci“
- „Plata“
- „Nemačka porodična penzija od supruga“
- „Mužičari“
- „Sezonski poslovi po Srbiji“
- „Povremeni sezonski poslovi po Srbiji“
- „Penzioneri smo“
- „Siva ekonomija“
- „Ništa ne primamo“

0.6 Da li smatrate da je Vaše domaćinstvo u stanju da pokrije neočekivani trošak u iznosu od 100 evra?

DA	NE
22	58

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva koja bi mogla da pokriju neočekivani trošak u iznosu od 100 evra zastupljena su u udelu koji iznosi 27,5%.

0.7 Koliki su mesečni prihodi po članu vašeg domaćinstva?

Mesečni prihod	Broj domaćinstava
Do 50 evra	29
50-100 evra	28
100-200 evra	17
preko 200 evra	3
Bez odgovora	3

U ukupnom broju domaćinstava, najviše je domaćinstava čiji je mesečni prihod po članu domaćinstva do 50 evra (36%) odnosno čiji je mesečni prihod po članu domaćinstva između 50-100 evra (35%).

II ODGOVORI NA PITANJA U KONTEKSTU COVID19

1. Nakon izbijanja epidemije COVID-19, šta se promenilo u Vašem domaćinstvu

Okolnost	Stepen promene					Bez odgovora
	Značajno pogoršanje	Delimično pogoršanje	Bez promena	Delimično poboljšanje	Značajno poboljšanje	
1.1	70	8	2	-	-	-
1.2	57	21	2	-	-	-
1.3	38	37	4	-	-	1
1.4	64	14	1	1	-	1
1.5	58	13	9	-	-	-
1.6	61	17	2	-	-	-
1.7	1	-	-	-	-	-
1.8	26	6	4	-	-	-
1.9	18	16	2	-	-	-
1.10*						

1.1. prihodi domaćinstva, 1.2. mogućnost izmirivanja redovnih obaveza, 1.3. kvalitet ishrane, 1.4. ostvarivanje prava na redovnu zdravstvenu zaštitu (redovna terapija, zakazani pregledi...), 1.5. zabrinutost za sopstvenu i budućnost moje porodice, 1.6. poverenje da će se neko pobrinuti za mene i moju porodicu

Domaćinstva koja su u opštem delu upitnika odgovorila da imaju korisnike usluga socijalne zaštite odgovarala su na pitanje 1.7. a ona sa decom u domaćinstvu odgovorila su na pitanja 1.8. i 1.9: 1.7 mogućnosti za korišćenja usluga socijalne zaštite (gerontodomaćin/ca, pomoć u kući, dnevni boravak...), 1.8 mogućnost organizovanja brige o deci, 1.9 uslovi za školovanje dece, 1.10. nešto drugo

Kao neke druge promene (1.10), ispitanici samostalno naveli su kako sledi:

- „Pomoć iz inostranstva od strane rođaka“
- „Neredovna plata, otpuštanje sa posla“

Prema percepciji ispitanika, najizrazitija pogoršanja dogodila su se u vezi sa prihodima domaćinstva, u vezi sa mogućnošću izmirivanja redovnih obaveza, potom u vezi sa ostvarivanjem prava na redovnu zdravstvenu zaštitu. Drastično je porasla i zabrinutost za sopstvenu i budućnost svoje porodice. Takođe drastično opalo je poverenje ispitanika da će se neko pobrinuti za njih i njihove porodice.

Takođe u domaćinstvima sa decom, ispitanici percipiraju kao značajno pogoršane okolnosti koje se vezuju za mogućnost organizovanja brige o deci.

Direktan uticaj epidemije COVID-19 na (formalnu i/ili neformalnu) radnu aktivnost člana domaćinstva koji ostvaruje najznačajniju zaradu

2 Da li je epidemija COVID-19 uticala na radnu aktivnost člana Vašeg domaćinstva koji ostvaruje najznačajniju zaradu?

Vrsta promene	Broj domaćinstava
a.	6
b.	27
c.	18
Bez odgovora	29

- a. Sve je ostalo isto, radi se isto kao i pre krize (ako je odgovor pod a. preći na 2.1.)
 b. Zadržao posao, ali je bilo uticaja krize (ako je odgovor pod b. preći na 2.2.)
 c. Izgubio posao (ako je odgovor pod c. preći na 2.3.)

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva u kojima je sve ostalo isto i radi se kao i pre krize (a) zastupljena su u udelu koji iznosi samo 7,5%.

2.1 Da li smatrate da ćete moći da zadržite taj status i ukoliko se kriza nastavi?

a)	
DA	NE
2	4

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava u kojima nije bilo promena (a) duplo manje je onih u kojima veruju da će isti status moći da zadrže i ukoliko se kriza nastavi (2) u odnosu na broj onih koji ipak ne veruju da će isti status moći da zadrže (4).

2.2 Najznačajnija promena do koje je došlo na radnom mestu:

Okolnost	Broj domaćinstava
a.	1
b.	3
c.	1
d.	22

- a. Smanjena/povećana mi je zarada (smanjeno/povećano, za koliko %)
 b. Uvedeno je kolektivno plaćeno odsustvo,
 c. Na neplaćenom odsustvu sam,
 d. Nešto drugo _____"

U okviru ovog pitanja, ispitanici samostalno naveli su kako sledi:

- Nedoovoljena prodaja na pijaci
- Siva ekonomija
- Privremeni radovi
- „Zbog virusa COVID19 ne radim privremene radove“
- Pomoć od strane rođaka i sina
- „Povećana je penzija za 4000 RSD jednokratno,,

- Javni radovi (privremeno)
- Privremeni radovi prestali zbog COVID19
- „Ne radimo“
- Policijski čas
- Pomoć dece iz inostranstva
- „Ostala sam bez posla“
- „Ostala sam bez posla usled pandemije“
- „Niko u porodici ne radi“
- „Ne radimo nigde“
- „Ne mogu zbog pandemije da odem na sezonski rad“
- „Niko iz porodice ne radi“
- „Niko od nas nije zaposlen“
- „Niko od nas ne radi“
- „Ne radi niko od nas“
- „Ne primamo ništa“
- „Ne primamo ništa“

2.3 Kako ocenjujete mogućnosti ponovnog pronalaska posla ili vraćanja na stari posao nakon kraja krize:

Mogućnost	Broj domaćinstava
1.	3
2.	8
3.	4
4.	2
5.	1

- 1 - nemoguće je
- 2 - minimalne su šanse
- 3 - šanse su pola pola
- 4 - donekle izvesno
- 5 - potpuno izvesno

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava u kojima su članovi koji ostvaruju najznačajniju zaradu izgubili posao ukupno više je onih u kojima članovi ne veruju da će ponovo pronaći posao ili se na stari vratiti od onih u kojima smatraju da je donekle ili potpuno izvesno da će se starom poslu vratiti pošto se kriza okonča.

Direktan uticaj epidemije COVID-19 na potrošnju domaćinstava

2.4 Da li je bilo promene u strukturi potrošnje Vašeg domaćinstva?

DA	NE
71	9

- Da, bilo je promena u strukturi potrošnje (ako je odgovor „da“ postaviti pitanje 2.5.)
- Ne, nije bilo promene u strukturi potrošnje, kupujemo isto što i pre krize

U ukupnom broju ispitanih, domaćinstva u kojima je bilo promene u strukturi potrošnje zastupljena su u udelu koji iznosi 88,7%.

2.5 Kako se promenila potrošnja Vašeg domaćinstva nakon izbijanja epidemije COVID-19?

Vrsta promene	Broj označavanja odgovora
a.	59
b.	39
c.	22
d.	2

- a. Kupujem(o) samo osnovno, ostale rashode smo odložili
- b. Kupujem(o) jeftinije proizvode
- c. Kupujem(o) manje količine
- d. Drugo, šta?

Ispitanici najučestalije označili su odgovore pod a) i pod b) iz čega proizilazi da je najveći broj domaćinstava kupovao samo osnovne proizvode a ujedno i jeftinije proizvode.

Kao neku drugu promenu u potrošnji (d), ispitanici naveli su bili kako sledi:

- Neredovno snabdevanje zbog policijskog časa
- „Kad kako imamo“

2.6 Koji deo ukupne potrošnje Vašeg domaćinstva, prema Vašoj proceni, čine hrana i bezalkoholna pića

Vrednost	Broj domaćinstava
100%	44
90%	7
80%	4
70%	7
60%	6
50%	9
40%	-

U ukupnom broju ispitanih, najviše je domaćinstava u kojima hrana i bezalkoholna pića čine 100% od ukupne potrošnje domaćinstva.

30%	1
20%	1
10%	-
5%	1

2.7 Da li je kao posledica krize došlo do promene rashoda za hranu i bezalkoholna pića

DA	NE
60	20

- Da, kupujemo manje (ako je odgovor „da“ postaviti pitanje 2.8.)
- Ne, kupujemo isto što i do sada

U ukupnom broju ispitanih, domaćinstva u kojima je kao posledica krize došlo do promene rashoda za hranu i bezalkoholna pića (kupuje se manje proizvoda) zastupljena su u udelu koji iznosi 75%.

2.8 Kako se promenila potrošnja Vašeg domaćinstva za hranu i bezalkoholna pića?

Vrsta promene	Broj označavanja odgovora
a.	54
b.	57
c.	45
d.	5
Bez odgovora	10

- a. Kupujem(o) samo osnovno
- b. Kupujem(o) jeftinije proizvode
- c. Kupujem(o) manje količine
- d. Drugo, šta?

Najučestalije označeni bili su odgovori pod a) i pod b) iz čega proizilazi da je najveći broj domaćinstava kupovao samo osnovne, a ujedno i jeftinije proizvode.

Tek sa nešto manjom učestalošću označen je i odgovor pod c), što ukazuje da su se u približno istoj meri domaćinstva bila našla u situaciji koja je uticala da kupuju i manje količine hrane i bezalkoholnih pića.

Kao neku drugu promenu u potrošnji (d), ispitanici naveli su kako sledi:

- Maske, rukavice, alkohol, asepsol
- „Bez promene kupujem“
- „Šalju nam rođaci iz inostranstva „
- „Kupujemo kad kako imamo para“
- Maske, rukavice, alkohol

2.9. Da li postoje nužni rashodi kojih ste morali da se odreknete za vreme epidemije COVID19

DA	NE
69	11

- Da, rashode za...
- Ne, sve nužne rashode uspevam da pokrijem

U ukupnom broju ispitanih, domaćinstva u kojima su svi nužni rashodi mogli biti pokriveni za vreme epidemije, zastupljena su u udelu koji iznosi samo 13,7%.

Kao nužne rashode kojih su se bili odrekli, ispitanici samostalno naveli su kako sledi:

- Rashodi za porez, struju vodu
- Rashodi za struju, poreze, vodu
- Rashodi za vodu, dažbine za kuću, struju
- Rashodi za struju, vodu, porez
- Rashodi za struju, vodu, poreze
- Rashodi za struju, drva, vodu i đubre
- Rashodi za struju, vodu, internet, telefon
- Rashodi za struju, vodu, đubre, porez za kuću, internet
- Rashodi za plaćanje poreza za kuću, struja, svi mogući porezi
- Rashodi za struju, vodu, porezi
- Rashodi za plaćanje struje, vode i porez
- Rashodi za plaćanje struje, vode, kredit, internet
- Rashodi za struju, vodu i porezi koji su vezani za kuću
- Rashodi za struju, vodu, porezi za kuću
- Rashodi za struju, vodu, đubre, sve državne dažbine
- Rashodi za porez za kuću, struja, voda, internet
- Rashodi za struju, vodu, poreze
- Rashodi za struju, vodu, internet
- Rashodi za dezinfekciona sredstva i osnovne potrebe
- Rashodi za struju, vodu, osnovne potrebe za kuću
- Rashodi za struju, vodu, higijenu
- Rashodi za osnovne potrebe za život i sredstva za higijenu
- Rashodi za struju, vodu, đubrarinu, porez
- Rashodi za struju, vodu, porez za kuću
- Rashodi za maske, rukavice, higijenu, asepsol
- Rashodi za struju, vodu, porezi za kuću
- Rashodi za porez za kuću, voda, struja, ekologija
- Rashodi za internet, struja, voda
- Rashodi za struju, vodu, pored popusta struje mi ne možemo da izmirimo dažbine i često nemamo struju
- Rashodi za smanjenje potrošnje struje, vode i sa umanjnjima ne stižemo da platimo dažbine
- Rashodi za maske i rukavice

- Rashodi za struju, vodu
- Rashodi za struju, vodu, porez za kuću
- Rashodi za struju, vodu, porez
- Rashodi za hranu i kupovinu lekova
- „Kupovali smo manje lekova i smanjivali sebi terapiju“
- Rashodi za lekove
- Rashodi za sredstva za higijenu
- Rashodi za lekove, hranu, maske
- Rashodi za higijenu i lekove
- Rashodi za hranu, struja, voda
- Rashodi za higijenu, lekove, hranu
- Rashodi za hranu
- Rashodi za lekove koji su nam neophodni
- Rashodi za struju i vodu
- Rashodi za hranu
- Rashodi za struju, lekove, za decu osnovne potrebe
- Rashodi za lekove
- Rashodi za sredstva za higijenu
- Rashodi za maske i lekove
- Rashodi za struju
- Rashodi za hranu
- Rashodi za decu
- Rashodi za lekove i hranu
- Rashodi za dezinfekciju
- Rashodi za stvari za decu
- Rashodi za hranu
- Rashodi za osnovne potrepštine za kuću
- Rashodi za osnovne potrebe za život, odeća, obuća
- Rashodi za osnovne potrebe za dete (cucla, pampers, flašice)
- Rashodi za higijenu
- Rashodi za hranu i lekove
- Rashodi za hranu
- Rashodi za hranu, vodu, struju, ogrev
- Rashodi za vodu, struju
- Rashodi za lekove
- Rashodi za dezinfekciju
- Rashodi za higijenu

2.10. Pod pretpostavkom da će se zahtevi za značajnim socijalnim distanciranjem nastaviti u naredna 3 meseca, kako ocenjujete mogućnosti Vašeg domaćinstva da:

Okolnost	Ocena					Bez odgovora
	Veoma teško	Donekle teško	Ni teško ni lako	Donekle lako	Veoma lako	
a.	64	13	3	-	-	-
b.	51	24	5	-	-	-
c.	23	47	10	-	-	-
d.	57	18	5	-	-	-
e.	68	7	1	-	-	4
f.	51	22	7	-	-	-
g.	59	7	5	-	-	9
h.	68	7	1	-	-	4

a.) Izmiri sve redovne obaveze koje ima, b) Da priušti adekvatnu ishranu svim članovima domaćinstva, c.) Da dođe do informacija koje će im pomoći da se zaštite od prenošenja virusa, d.) da priušti dovoljne količine zaštitnih maski, rukavica i sredstava za dezinfekciju za celo domaćinstvo, e.) Da obezbedi potreban novac za negu i brigu o starijim, hronično bolesnim i/ili funkcionalno zavisnim članovima domaćinstva, f.) Da obezbedi potreban novac za lekove i redovno lečenje, g.) Da obezbedi potreban novac za školovanje dece (ukoliko u domaćinstvu ima dece), h.) Da ostvari prava na usluge zdravstvene i socijalne zaštite (npr. lečenje u slučaju zaražavanja, materijalna davanja...)

Prema percepciji ispitanika, a za slučaj da se zahtevi za značajnim socijalnim distanciranjem nastave u naredna 3 meseca, poteškoće ili izrazite poteškoće mogle bi se javiti u skoro svim pobrojanim aspektima funkcionisanja njihovih domaćinstva.

Međutim, prema percepciji ispitanika takođe, najizrazitije poteškoće mogle bi se javiti u nekoliko aspekata funkcionisanja domaćinstava – najpre, značajan broj domaćinstava ne bi bio u mogućnosti da izmiruje sve redovne obaveze koje ima; dalje, ne bi mogao da priušti ni dovoljne količine zaštitnih maski, rukavica i sredstava za dezinfekciju, potom ni da obezbedi potreban novac za negu i brigu o starijim, hronično bolesnim i/ili funkcionalno zavisnim članovima domaćinstva, potom, ni da obezbedi novac potreban za školovanje dece (u domaćinstvima sa decom) i na kraju niti da ostvari prava na usluge zdravstvene i socijalne zaštite (npr. lečenje u slučaju zaražavanja, materijalna davanja...).

Ocena mera države (na nacionalnom i lokalnom novou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu

2.11 Kako ocenjujete mere države (na nacionalnom i lokalnom novou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu tokom epidemije COVID-19

Ocena	Broj domaćinstava
a.	5
b.	75
c.	-

- a. Kao adekvatne
- b. Nisu bile adekvatne
- c. Ne znam

U nekoliko ispitanih domaćinstava mere ocenjene su kao adekvatne (6%), dok su u najvećem broju domaćinstava mere države (na nacionalnom i lokalnom nivou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu tokom epidemije bile ocenjene kao neadekvatne (94%).

U skupu domaćinstava u kojima su mere države bile označene kao adekvatne (a):

- U većem broju domaćinstava navedena je kao posebno značajna mera isplate 100 evra punoletnim građanima i mera jednokratne pomoći od 4000 RSD (3)
- U preostalim domaćinstvima kao posebno značajne mere navedene su „stipendija“ (1) i „maske, rukavice, aseptol, informisanost, alkohol“ (1)

U skupu domaćinstava u kojima su mere države bile označene kao neadekvatne (b):

- Najučestalije označen je izostanak intenzivnije finansijske pomoći. (61)
- Sa značajnom učestalošću označeno je da su bile ukinute usluge koje su korisnicima bile neophodne (32)
- Sa izrazitom učestalošću označeno je da nije bilo dovoljno informacija o tome gde i kako dobiti pomoć (40).

Kao nešto drugo (6), ispitanici naveli su kako sledi:

- „Na lokalnu po republičkom proseku nije organizovana podela paketa“
- „Nisam mogao da radim jer sam mesar i od tog zavisi cela porodica“
- Nedovoljno informacija od strane medicinskog osoblja
- Policijski čas
- „Davali su kako su kome hteli“
- „Otpuštanje radnika“

2.12 Ko vam je posebno pomogao tokom epidemije COVID-19

Vrsta podrške	Broj označavanja odgovora
a.	47
b.	30
c.	1
d.	7
e.	-
f.	4
g.	6

- a. Niko, snalazili smo se sami
- b. Rodaci, prijatelji, komšije
- c. Krizni štab opštine
- d. Centar za socijalni rad
- e. Crveni krst
- f. Organizacije civilnog društva
- g. Drugo (navesti ko)"

U domaćinstvima u kojima je ispitivanje sprovedeno ispitanici najučestalije označili su odgovore pod a) i pod b).

Iz ovoga proizilazi da najveći broj domaćinstava nije imao na koga da se osloni u kriznom periodu i da su se snalazili sami po pravilu. Takođe, ukoliko je podrška postojala ona je stizala od rođaka, prijatelja, komšija.

Kao drugo (g), ispitanici naveli su kako sledi:

- „Žena koju plaćam“
- Privremeni radovi
- Samostalna privatna ordinacija
- NVO nam je podelila maske (2)
- Personalni asistent

2.13 Ukoliko je bilo podrške tokom epidemije COVID-19, kako je ona pružena:

a) U novcu	
Podrška	Broj označavanja odgovora
a1.	75
a2.	-

- a.1: gotovina, uplata na račun
- a.2: vaučeri za hranu ili druge potrebe

a) U domaćinstvima u kojima je podrška bila pružena u novcu, ta podrška pružena je bila u gotovini ili uplatom na račun

b) U robi	
Podrška	Broj označavanja odgovora
b1.	5
b2.	-
b3.	1
b4.	-
b5.	6

- b.1: paketi hrane
- b.2: paketi vode
- b.3: paketi sa higijenskim sredstvima
- b.4: ogrev
- b.5: navesti nešto drugo

b) U domaćinstvima u kojima je podrška bila pružena u robi, ta podrška pružena je bila najviše u paketima hrane. Deo podrške došao je u paketima sa higijenskim sredstvima.

Kao drugo (b.5), ispitanici naveli su kako sledi:

- „Niko nam nije ništa dao“
- „Ništa nismo dobili“
- „Samo maske“
- „Sto evra od države“
- „Nismo od nikog ništa dobijali“
- „Ništa nam niko nije dao“

c) U vidu usluge	
Podrška	Broj označavanja odgovora
c1.	8
c2.	6

- c.1. dobili smo savetodavnu pomoć kako da se zaštitimo
- c.2. dobili smo informacije

c2). Dobili smo informacije	
Podrška	Broj označavanja odgovora
c.2.1.	27
c.2.2.	-
c 2.3.	6
c 2.4.	-

- c.2.1. o zaštiti tokom epidemije
- c.2.2. o tome gde je i kako moguće tražiti finansijsku pomoć
- c.2.3. o školovanju dece online
- c.2.4. navesti nešto drugo: _____

c) Kada je u pitanju pružanje podrške kroz usluge, sa najvećom učestalošću ispitanici su označili podršku koju su dobili u vidu informacija o zaštiti tokom epidemije.

2.14 Kakva podrška vam je najviše značila za vreme epidemije COVID-19

Podrška	Broj domaćinstava
a.	13
b.	10
c.	5
d.	9
e.	4
Bez odgovora	39

- a. u zadržavanju životnog standarda domaćinstva / socijalni transferi
- b. u zadržavanju posla (podrška privredi i sl.)
- c. hitno pružanje socijalnih usluga
- d. pristup zdravstvenoj zaštiti
- e. drugo

Kao drugo (e), ispitanici naveli su kako sledi:

- „Imali smo pomoć od naše rođake koja nam je slala iz inostranstva“
- „Niko jer niko nam ne pomaže.“
- „Online nastava“
- „Finansijska i zdravstvena (lekovi)“

Ispitanici iz najvećeg broja domaćinstava, ovo pitanje ostavili su bez odgovora.

Prema percepciji ispitanika iz jednog dela domaćinstava koji su odgovorili na ovo pitanje, za vreme epidemije podrška koja je najviše značila jesu socijalni transferi i zadržavanje posla. Iz ovoga proizilazi da jedan broj domaćinstava ima potrebu za podrškom koja će im omogućiti da zadrže životni standard domaćinstva i za podrškom u kontekstu zadržavanja posla.

2.15 Kakva podrška vam je najpotrebnija u naredna 3 meseca kako biste se izborili sa posledicama epidemije COVID-19

Kao podršku najpotrebnija u naredna 3 meseca, ispitanici samostalno naveli su kako sledi:

- Omogućiti volontera koji će pomoći u kupovini i davanju informacija
- Savetovanje od strane doktora epidemiologa za pridržavanje mera i pravila i zapošljavanje ili prekvalifikacija
- Zapošljavanje i sigurnost zdravstvene zaštite
- Održavanje mera stručne komisije medicinskog tima za COVID19
- Potrebna je socijalna pomoć. zapošljavanje, veća higijena i informisanost o COVID19
- Pored prihoda potrebna je pomoć od lokalne samouprave i centra za socijalni rad i nastava online (da se obezbede pametni telefoni)
- Potreban je veći pristup zdravstvenoj zaštiti i nabvka hrane i higijenskih potreba tokom COVID19
- Higijenski paketi i dezinfekciona sredstva
- Podrška medicinskog osoblja
- Pridržavati se mera
- Ogrjev, higijenska sredstva, maske, rukavice, alkohol

- Potrebna je socijalna pomoć i higijenska sredstva
- Zdravstvena zaštita, testiranje i zbog hroničnog o boljenja i COVID19
- Dezinfekciona sredstva i novčana pomoć
- Maske, rukavice, alkohol, novčana pomoć
- Pridržavanje zdravstvenih mera koje donosi Ministarstvo zdravlja
- Maske, rukavice, alkohol
- Higijena, ogrev, maske, rukavice
- Higijena, maske, rukavice
- Maske, rukavice, alkohol, ogrev, struja
- Potreban je internet za decu za online nastavu, noćana podrška od lokalne samouprave (jednokratna pomoć)
- Sredstva za higijenu i novčana pomoć
- Maske, rukavice, higijena, dezinfekciona sredstva
- Potreban je ogrev, obuća i odeća za decu, zdravstvena zaštita i higijena
- Maske, rukavice, alkohol, veća zdravstvena podrška
- Potrebna je veća novčana pomoć, maske, rukavice, alkohol
- Pravo na socijalnu pomoć i rad
- Potrebna je socijalna pomoć i informacije o COVID19, zapošljavanje da bi mogli da plaćamo svoje potrebe
- Informacija od medicinskog osoblja i veća medicinska zaštita
- Potreban je stalni radni odnos (samohrana majka) i bolja zdravstvena zaštita
- Zapošljavanje, obuka koja će mi doneti zaposlenje, prekvalifikacija za bolju budućnost, da ne idem na sezonske radove po Banatu
- Podrška u zdravstvenoj nezi
- Podrška medicinskog osoblja
- Bili smo radno angažovani ali trenutno nismo (na sezonskim poslovima u poljoprivredi), potrebno je dugoročno zapošljavanje
- Potrebna je veća materijalna obezbeđenost, zdravstvena zaštita od COVID19
- Potrebna je veća zdravstvena zaštita i pomoć od ustanove za stara lica
- Podrška medicinskog osoblja sa psihijatrije
- Potrebno je veće pružanje socijalnih usluga, zdravstvene zaštite i informisanost o COVID19
- Pored primanja potrebno je zdravstveno medicinsko osoblje
- Ogrev, maske, rukavice, lekovi, sredstva za dezinfekciju
- Higijenski paketi, maske, rukavice, drva
- Ogrev
- Ogrev, maske, rukavice, hrana
- Ogrev, maske, rukavice, asepsol
- Potreban nam je ogrev, finansijska pomoć, ili pomoć oko pronalaženja posla
- Drva, struja, voda
- Ogrev, finansijska pomoć, hrana, lekovi, maske, rukavice
- Ogrev, hrana, lekovi, maske, rukavice
- Ogrev, hrana, lekovi, maske, rukavice
- Potrebna su drva i hrana
- Ogrev, hrana, higijenski paketi
- Drva, maske, rukavice, alkohol, higijena

- Finansijska pomoć, hrana i higijenski paketi, rukavice i maske, knjige za decu
- Rukavice, sredstva za dezinfekciju, ogrev, maske
- Potrebna nam je hrana, lekovi, drva, alkohol, maske, rukavice
- Ogrcv, hrana, maske, sapuni, alkohol
- Drva, za decu telefoni da prate nastavu, dezinfekciona sredstva i rukavice
- Ogrcv, sredstva za dezinfekciju, telefoni za decu da prate nastavu, maske, rukavice
- Ogrcv, lekovi, maske, rukavice, sredstva za higijenu
- Ogrcv, sredstva za zaštitu od pandemije
- Ogrcv, maske, rukavice, sredstva za higijenu, pelene za odrasle
- Ogrcv, hrana, higijenski paketi, sredstva za dezinfekciju, maske, rukavice
- Ogrcv, maske, rukavice, sredstva za higijenu
- Maske, rukavice, sredstva za higijenu, ogrev, hrana
- Hrana, ogrev, maske, rukavice, sredstva za higijenu
- Hrana, ogrev, maske, rukavice, struja, voda, sredstva za higijenu
- Hrana i ogrev
- Rukavice, maske i dezinfekciona sredstva
- Lekovi, maske, rukavice, ogrev
- Maske, rukavice, ogrev, higijenska sredstva
- Sredstva za dezinfekciju, higijenska sredstva, ogrev, maske, rukavice
- Higijenska sredstva, maske, ogrev, rukavice
- Ogrcv, hrana, maske, rukavice, sredstva za dezinfekciju
- Maske, ogrev, rukavice, higijenski paketi
- Maske, rukavice, dezinfekciona sredstva

DOMAĆINSTVA U OPŠTINI BUJANOVAC

I DEMOGRAFCKI PODACI

0 Opšta pitanja o domaćinstvu

0.1.1 Koliko članova ima domaćinstvo:

Broj članova	Broj domaćinstava
2 člana	6
3 člana	4
4 člana	10
5 članova	13
6 članova	19
7 članova	8
8 članova	9
9 članova	2
10 članova	4
11 članova	2
14 članova	1

Ispitivanje stavova obavljeno je u ukupno 79 domaćinstava, na području opštine Bujanovac.

Sva domaćinstva ukupno imaju 465 članova.

0.1.2 Da li je vaša porodica jednoroditeljska (samohrani roditelj)

DA	NE
15	64

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, jednoroditeljske porodice zastupljene su u udelu koji iznosi 19%.

0.1.3 Podaci o članovima domaćinstava starijim od 15 godina:

0.1.3.1 Uzrast članova domaćinstava starijih od 15 godina:

Uzrast	Broj članova domaćinstava
19	5
15	1
17	6
18	5
16	7

U svim ispitanim domaćinstvima ukupan broj članova domaćinstava koji su stariji od 15 godina je 244.

22	4
20	8
28	6
23	4
25	6
26	7
24	3
27	2
30	14
32	7
34	10
31	1
33	9
35	11
36	6
39	2
38	3
37	7
40	15
45	7
44	2
49	2
42	5
41	6
48	4
43	3
46	2
50	5
53	3
52	2
59	5
58	4
55	4
54	2
57	2
56	1
65	5
67	3
61	2
60	7
63	6
66	3
68	2
64	2
70	2

0.1.3.2 Najviši nivo obrazovanja:

Obrazovanje	Broj članova domaćinstava
a.	69
b.	130
c.	38
d.	-

a. Bez obrazovanja, b. Osnovna škola, c. Srednja škola,
d. Viša škola

U ukupnom broju članova ispitanih domaćinstava, članovi porodica sa završenim obrazovanjem (osnovnim, srednjim) zastupljeni su u udelu koji ukupno iznosi 36%.

0.1.3.3 Status zaposlenosti:

Status zaposlenosti	Broj članova domaćinstava
a.	5
b.	22
c.	205
d.	5
e.	8

a. Školuje se/ na obuci je, b. Zaposlen, c. nezaposlen, d. nije sposoban/na za rad, e. u penziji

U ukupnom broju članova ispitanih domaćinstava, članovi porodica sa zaposlenjem zastupljeni su u udelu koji ukupno iznosi 4,7%.

0.1.4 Tip naselja u kojem živite

Tip naselja	Broj domaćinstava
a.	15
b.	46
c.	18
d.	-

a) Gradsko, b) Prigradsko, c) Podstandardno, d) Seosko

Domaćinstva u kojima je ovaj deo ispitivanja stavova sproveden locirana su pretežno u prigradskom području (58%), dok je manji deo lociran u kolektivnim smeštajima (podstandardna naselja, 23%) i u gradskoj sredini (19%)

0.2 Da li u domaćinstvu ima dece do 15 godina?

DA	NE
69	10

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva u kojima ima dece do 15 godina zastupljena su u udelu koji iznosi 87%.

U domaćinstvima u kojima ima dece do 15 godina, dalji odgovori bili su kako sledi:

- 0.2.1 U 69 domaćinstava živi ukupno 228 dece uzrasta do 15 godina
- 0.2.2 U 69 domaćinstava živi ukupno 87 dece predškolskog uzrasta (0-6)
- 0.2.3 U 69 domaćinstava živi ukupno 141 dete osnovnoškolskog uzrasta (7-15)
- 0.2.4 U 69 domaćinstava živi ukupno 2 dece sa smetnjom ili invaliditetom

0.3 Da li je neko od članova porodice starijih od 65 godina korisnik/ca usluga socijalne zaštite?

DA	NE
2	77

U svim ispitanim domaćinstvima ukupan broj članova domaćinstava starijih od 65 godina koji su korisnici usluga socijalne zaštite je 2.

0.4 Da li u domaćinstvu ima članova sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom?

DA	NE
7	72

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva u kojima ima članova sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom zastupljena su u udelu koji iznosi 9%.

U domaćinstvima u kojima ima članova sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom:

- U 5 domaćinstava živi ukupno po 1 član domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom
- U jednom domaćinstvu žive 2 člana domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom

Postoji jedno domaćinstvo u kome članovi domaćinstva pružaju potrebnu negu hronično bolesnom/im i/ili funkcionalno zavisnom/im članu/ovima domaćinstva i/ili se koriste određene usluge iz zdravstvenog sistema i/ili socijalne zaštite.

U ovom domaćinstvu koristi se usluga patronažne službe

Nema domaćinstava u kojima su članovi domaćinstva sa hroničnim oboljenjima i/ili invaliditetom korisnici smeštaja u ustanovama socijalne ili zdravstvene zaštite (specijalizovanih bolničkih ustanova, domova za smeštaj osoba sa smetnjama u razvoju isl.).

0.5 Da li je neki član domaćinstva korisnik nekog novčanog davanja?

Novčano davanje	DA	NE
0.5.1	44	35
0.5.2	68	10
0.5.3	9	70
0.5.4	2	77
0.5.5	11	68
0.5.6	1	78
0.5.7	6	73
0.5.8	2	77
0.5.9	2	77
0.5.10		

- 0.5.1 novčana socijalna pomoć
- 0.5.2 dečiji dodatak
- 0.5.3 roditeljski dodatak
- 0.5.4 naknada zarade ili plate za vreme porodiljskog odsustva
- 0.5.5 ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta
- 0.5.6 osnovna prava boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca
- 0.5.7 tuđa nega i pomoć
- 0.5.8 stipendija za srednjoškolce i/ili studente
- 0.5.9 jednokratna novčana pomoć lokalne samouprave (opština, grad)
- 0.5.10 drugo (navesti koje)

Ispitanici najučestalije označili su odgovore pod 0.5.2) i pod 0.5.1). Iz toga proizilazi da, ukoliko je neki član domaćinstva korisnik nekog nočanog davanja, to je onda dečji dodatak (najučestalije novčano davanje) i-ili je u pitanju novčana socijalna pomoć.

0.6 Da li smatrate da je Vaše domaćinstvo u stanju da pokrije neočekivani trošak u iznosu od 100 evra?

DA	NE
-	79

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, nema domaćinstva koja bi mogla da pokriju neočekivani trošak u iznosu od 100 evra.

0.7 Koliki su mesečni prihodi po članu vašeg domaćinstva?

Mesečni prihod	Broj domaćinstava
Do 50 evra	52
50-100 evra	18
100-200 evra	7
preko 200 evra	2
Bez odgovora	-

U ukupnom broju domaćinstava, najviše je domaćinstava čiji je mesečni prihod po članu domaćinstva do 50 evra (66.6%).

II   ODGOVORI NA PITANJA U KONTEKSTU COVID19

1.   Nakon izbijanja epidemije COVID-19, šta se promenilo u Vašem domaćinstvu

Okolnost	Stepen promene					Bez odgovora
	Značajno pogoršanje	Delimično pogoršanje	Bez promena	Delimično poboljšanje	Značajno poboljšanje	
1.1	77	2	-	-	-	-
1.2	77	2	-	-	-	-
1.3	42	31	-	-	-	1
1.4	52	23	4	-	-	-
1.5	71	6	-	1	1	-
1.6	68	11	-	-	-	-
1.7	1	1	-	-	-	-
1.8	54	11	3	-	1	-
1.9	50	14	4	1	-	-
1.10						

1.1. prihodi domaćinstva, 1.2. mogućnost izmirivanja redovnih obaveza, 1.3. kvalitet ishrane, 1.4. ostvarivanje prava na redovnu zdravstvenu zaštitu (redovna terapija, zakazani pregledi...), 1.5. zabrinutost za sopstvenu i budućnost moje porodice, 1.6. poverenje da će se neko pobrinuti za mene i moju porodicu
 Domaćinstva koja su u opštem delu upitnika odgovorila da imaju korisnike usluga socijalne zaštite odgovarala su na pitanje 1.7. a ona sa decom u domaćinstvu odgovorila su na pitanja 1.8. i 1.9: 1.7 mogućnosti za korišćenja usluga socijalne zaštite (gerontodomaćin/ca, pomoć u kući, dnevni boravak...), 1.8 mogućnost organizovanja brige o deci, 1.9 uslovi za školovanje dece, 1.10. nešto drugo

Prema percepciji ispitanika, najizrazitija pogoršanja dogodila su se u vezi sa prihodima domaćinstva i u vezi mogućnosti izmirivanja redovnih obaveza. Drastično je porasla i zabrinutost za sopstvenu i budućnost svoje porodice.

Takođe u domaćinstvima sa decom, ispitanici percipiraju kao značajno pogoršane one okolnosti koje se vezuju za mogućnost organizovanja brige o deci, kao i okolnosti u vezi sa školovanjem dece.

Direktan uticaj epidemije COVID-19 na (formalnu i/ili neformalnu) radnu aktivnost člana domaćinstva koji ostvaruje najznačajniju zaradu

2 Da li je epidemija COVID-19 uticala na radnu aktivnost člana Vašeg domaćinstva koji ostvaruje najznačajniju zaradu?

Vrsta promene	Broj domaćinstava
a.	12
b.	16
c.	24
Bez odgovora	27

a. Sve je ostalo isto, radi se isto kao i pre krize (ako je odgovor pod a. preći na 2.1.)

b. Zadržao posao, ali je bilo uticaja krize (ako je odgovor pod b. preći na 2.2.)

c. Izgubio posao (ako je odgovor pod c. preći na 2.3.)

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva u kojima je sve ostalo isto i radi se kao i pre krize (a) zastupljena su u udelu koji iznosi samo 15%.

2.1 Da li smatrate da ćete moći da zadržite taj status i ukoliko se kriza nastavi?

a)	
DA	NE
7	5

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava u kojima nije bilo promena (a) nešto je više onih u kojima veruju da će isti status moći da zadrže i ukoliko se kriza nastavi (7) u odnosu na broj onih koji ipak ne veruju da će isti status moći da zadrže (5).

2.2 Najznačajnija promena do koje je došlo na radnom mestu:

Okolnost	Broj domaćinstava
a.	3
b.	1
c.	2
d.	10

a. Smanjena/povećana mi je zarada (smanjeno/povećano, za koliko %)

b. Uvedeno je kolektivno plaćeno odsustvo,

c. Na neplaćenom odsustvu sam,

d. Nešto drugo _____"

U domaćinstvima u kojima je zabeležen odgovor a), deo ispitanika naveo je kako sledi:

- Zarada smanjena mi je za 50%
- Zarada smanjena mi je za 30%
- Zarada smanjena mi je za 10%

Kao neku drugu najznačajniju promenu do koje je došlo na radnom mestu (d), ispitanici samostalno naveli su kako sledi:

- „Radim na pijaci, prodajem robu“
- Malterisanje kuće
- „Sve je isto“
- „Nismo u radnom odnosu „
- Zarada je ostala ista
- „Ne radimo nigde“
- „Dobio sam otkaz“
- „Nismo u radnom odnosu „
- „Ja sam muzičar, nema svadbi“
- „Ne radim i pre COVID19“

2.3 Kako ocenjujete mogućnosti ponovnog pronalaska posla ili vraćanja na stari posao nakon kraja krize:

Mogućnost	Broj domaćinstava
1.	4
2.	14
3.	3
4.	2
5.	1

- 1 - nemoguće je
- 2 - minimalne su šanse
- 3 - šanse su pola pola
- 4 - donekle izvesno
- 5 - potpuno izvesno

U ukupnom broju ispitanih domaćinstava u kojima su članovi koji ostvaruju najznačajniju zaradu izgubili posao najviše je onih u kojima članovi smatraju da su šanse da će ponovo pronaći posao ili se na stari vratiti nepostojeće ili da su šanse za to minimalne.

Direktan uticaj epidemije COVID-19 na potrošnju domaćinstava

2.4 Da li je bilo promene u strukturi potrošnje Vašeg domaćinstva?

DA	NE
77	2

- Da, bilo je promena u strukturi potrošnje (ako je odgovor „da“ postaviti pitanje 2.5.)

- Ne, nije bilo promene u strukturi potrošnje, kupujemo isto što i pre krize

U ukupnom broju ispitanih, domaćinstva u kojima je bilo promene u strukturi potrošnje zastupljena su u udelu koji iznosi celih 97%.

2.5 Kako se promenila potrošnja Vašeg domaćinstva nakon izbijanja epidemije COVID-19?

Vrsta promene	Broj označavanja odgovora
a.	23
b.	35
c.	37
d.	-

a. Kupujem(o) samo osnovno, ostale rashode smo odložili

b. Kupujem(o) jeftinije proizvode

c. Kupujem(o) manje količine

d. Drugo, šta?

Najučestalije označeni su odgovori pod b) i pod c) iz čega proizilazi da je najveći broj domaćinstava kupovao jeftinije proizvode, ujedno i u manje količine proizvoda

2.6 Koji deo ukupne potrošnje Vašeg domaćinstva, prema Vašoj proceni, čine hrana i bezalkoholna pića

Vrednost	Broj domaćinstava
100%	18
99%	1
95%	1
90%	39
80%	17
70%	1
60%	1
50%	1

U ukupnom broju ispitanih, najviše je domaćinstava u kojima hrana i bezalkoholna pića čine 90% od ukupne potrošnje domaćinstva.

2.7 Da li je kao posledica krize došlo do promene rashoda za hranu i bezalkoholna pića

DA	NE
78	1

- Da, kupujemo manje (ako je odgovor „da“ postaviti pitanje 2.8.)
- Ne, kupujemo isto što i do sada

U ukupnom broju ispitanih, domaćinstva u kojima je kao posledica krize došlo do promene rashoda za hranu i bezalkoholna pića (kupuje se manje proizvoda) zastupljena su u udelu koji iznosi 99%.

2.8 Kako se promenila potrošnja Vašeg domaćinstva za hranu i bezalkoholna pića?

Vrsta promene	Broj označavanja odgovora
a.	15
b.	42
c.	51
d.	-
Bez odgovora	-

- a. Kupujem(o) samo osnovno
- b. Kupujem(o) jeftinije proizvode
- c. Kupujem(o) manje količine
- d. Drugo, šta?

Najučestalije označeni bili su odgovori pod b) i pod c) iz čega proizilazi da je najveći broj domaćinstava kupovao manje količine, a ujedno i jeftinije proizvode.

2.9. Da li postoje nužni rashodi kojih ste morali da se odreknete za vreme epidemije COVID19

DA	NE
75	4

- Da, rashode za...
- Ne, sve nužne rashode uspevam da pokrijem

U ukupnom broju ispitanih, domaćinstva u kojima su svi nužni rashodi mogli biti pokriveni za vreme epidemije, zastupljena su u udelu koji iznosi samo 5%.

Kao nužne rashode kojih su se bili odrekli, ispitanici samostalno naveli su kako sledi:

- Rashodi za meso, ribu, čokolade, sok, voće
- Rashodi za meso, sok, slatkiše
- Rashodi za meso, ribu, patike za decu
- Rashodi za banane, meso, čips, internet
- Rashodi za cigarete, meso, sok, voće
- Rashodi za meso, sok, voće
- Rashodi za meso, tortu, sladoled
- Rashodi za meso
- Rashodi za meso, internet, gricke za decu, slatkiše

- Rashodi za meso i cigarete
- Rashodi za meso i voće
- Rashodi za meso,internet i sok
- Rashodi za školu
- Rashodi za čokolade za decu
- Rashodi za meso i voće
- Rashodi za internet
- Rashodi za higijenske proizvode
- Rashodi za odeću i obuću
- Rashodi za slatkiše za decu
- Rashodi za sok
- Rashodi za cigare
- Rashodi za cigarete
- Rashodi za sok
- Rashodi za kupovinu odeće
- Rashodi za hranu
- Rashodi za slatkiše
- Rashodi za meso
- Rashodi za internet
- Rashodi za higijenske proizvode
- Rashodi za manikir i pedikir
- Rashodi za slatkiše
- Rashodi za hranu
- Rashodi za internet
- Rashodi za slatkiše
- Rashodi za internet
- Rashodi za hranu
- Rashodi za sok
- Rashodi za meso i sok
- Rashodi za internet
- Rashodi za čokoladu za decu
- Rashodi za sok
- Rashodi za šminku i frizuru (frizerski salon)
- Rashodi za slatkiše
- Rashodi za sok
- Rashodi za meso
- Rashodi za slatkiše
- Rashodi za hranu
- Rashodi za slatkiše
- Rashodi za meso
- Rashodi za meso, burek, roštilj
- Rashodi za deci gricke, slatkiše, meso
- Rashodi za meso, odeću, obuću, frizera
- Rashodi za voće i kvalitetniju hranu
- Rashodi za meso, voće, internet
- Rashodi za meso

- Rashodi za tablete i meso
- Rashodi za meso, internet, slatkiše
- Rashodi za meso, cigarete, slatkiše, voće
- Rashodi za voće
- Rashodi za meso i slatkiše
- Rashodi za tablete, voće, meso
- Rashodi za meso, grickalice, slatkiše
- Rashodi za čokoladu, sok, ribu
- Rashodi za cigarete, meso, sok, ribu, frizera
- Rashodi za pudere i kreme za decu, gricke, meso
- Rashodi za internet, meso, slatkiše za decu, lekove
- Živimo bedno, otprilike sve
- Rashodi za meso, rinu, odeću, obuću
- Rashodi za meso, internet
- Rashodi za voće i meso
- Rashodi za meso i cigarete
- Rashodi za meso, med, slatkiše za decu
- Rashodi za meso i tablete

2.10. Pod pretpostavkom da će se zahtevi za značajnim socijalnim distanciranjem nastaviti u naredna 3 meseca, kako ocenjujete mogućnosti Vašeg domaćinstva da:

Okolnost	Ocena					Bez odgovora
	Veoma teško	Donekle teško	Ni teško ni lako	Donekle lako	Veoma lako	
a.	74	5	-	-	-	-
b.	57	22	-	-	-	-
c.	34	34	5	4	2	-
d.	48	28	2	1	-	-
e.	65	10	1	2	1	-
f.	66	8	5	-	-	-
g.	65	11	2	1	-	-
h.	63	12	2	2	-	-

a.) Izmiri sve redovne obaveze koje ima, b) Da priušti adekvatnu ishranu svim članovima domaćinstva, c.) Da dođe do informacija koje će im pomoći da se zaštite od prenošenja virusa, d.) da priušti dovoljne količine zaštitnih maski, rukavica i sredstava za dezinfekciju za celo domaćinstvo, e.) Da obezbedi potreban novac za negu i brigu o starijim, hronično bolesnim i/ili funkcionalno zavisnim članovima domaćinstva, f.) Da obezbedi potreban novac za lekove i redovno lečenje, g.) Da obezbedi potreban novac za školovanje dece (ukoliko u domaćinstvu ima dece), h.) Da ostvari prava na usluge zdravstvene i socijalne zaštite (npr. lečenje u slučaju zaražavanja, materijalna davanja...)

Prema percepciji ispitanika, a za slučaj da se zahtevi za značajnim socijalnim distanciranjem nastave u naredna 3 meseca, poteškoće ili izrazite poteškoće mogle bi se javiti u skoro svim probrojanim aspektima funkcionisanja njihovih domaćinstva.

Međutim, prema percepciji ispitanika takođe, najizrazitije poteškoće mogle bi se javiti u nekoliko aspekata funkcionisanja domaćinstava – najpre, značajan broj domaćinstava ne bi bio u mogućnosti da izmiruje sve redovne obaveze koje ima; dalje, ne bi mogao da obezbedi potreban novac za negu i brigu o starijim, hronično bolesnim i/ili funkcionalno zavisnim članovima domaćinstva, zatim, ni da obezbedi potreban novac za lekove i redovno lečenje, potom, ni da obezbedi novac potreban za školovanje dece (u domaćinstvima sa decom) i na kraju niti da ostvari prava na usluge zdravstvene i socijalne zaštite (npr. lečenje u slučaju zaražavanja, materijalna davanja...).

Ocena mera države (na nacionalnom i lokalnom novou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu

2.11 Kako ocenjujete mere države (na nacionalnom i lokalnom novou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu tokom epidemije COVID-19

Ocena	Broj domaćinstava
a.	41
b.	37
c.	1

- a. Kao adekvatne
- b. Nisu bile adekvatne
- c. Ne znam

U većini ispitanih domaćinstava mere ocenjene su kao adekvatne (52%), dok su u nešto manjem broju mere države (na nacionalnom i lokalnom nivou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu tokom epidemije bile ocenjene kao neadekvatne (47%).

U skupu domaćinstava u kojima su mere države bile označene kao adekvatne (a):

- U najvećem broju domaćinstava navedena je kao posebno značajna mera isplate 100 evra punoletnim građanima (39)
- U preostalim domaćinstvima kao posebno značajne mere navedene su „informacije o tome kako dobiti pomoć“ (1) i „kako se zaštititi“ (1).

U skupu domaćinstava u kojima su mere države bile označene kao neadekvatne (b):

- U manjem broju domaćinstava naveden je izostanak intenzivnije finansijske pomoći. (7)
- U najvećem broju domaćinstava navedeno je da su bile ukinute usluge koje su korisnicima bile neophodne (27)
- U manjem broju domaćinstava navedeno je da nije bilo dovoljno informacija o tome gde i kako dobiti pomoć (3).

2.12 Ko vam je posebno pomogao tokom epidemije COVID-19

Vrsta podrške	Broj označavanja odgovora
a.	27
b.	23
c.	-
d.	4
e.	23
f.	1
g.	-

- a. Niko, snalazili smo se sami
- b. Rođaci, prijatelji, komšije
- c. Krizni štab opštine
- d. Centar za socijalni rad
- e. Crveni krst
- f. Organizacije civilnog društva
- g. Drugo (navesti ko)"

Prema percepciji ispitanika, institucije nisu imale posebnu ulogu u pružanju podrške građanima tokom trajanja epidemije.

U domaćinstvima u kojima je ispitivanje sprovedeno ispitanici najučestalije označili su odgovore pod a) i pod b).

Iz ovoga proizilazi da najveći broj domaćinstava nije imao na koga da se osloni u kriznom periodu i da su se snalazili sami po pravilu. Takođe, ukoliko je podrška postojala ona je stizala od rođaka, prijatelja, komšija.

Ukoliko je neka druga, posebna podrška postojala i bila pružena, prema percepciji ispitanika, ona je stizala od Crvenog krsta.

2.13 Ukoliko je bilo podrške tokom epidemije COVID-19, kako je ona pružena

a) U novcu	
Podrška	Broj označavanja odgovora
a1.	40
a2.	1

- a.1: gotovina, uplata na račun
- a.2: vaučeri za hranu ili druge potrebe

a) U domaćinstvima u kojima je podrška bila pružena u novcu, ta podrška pružena je bila u gotovini ili uplatom na račun

b) U robi	
Podrška	Broj označavanja odgovora
b1.	39
b2.	1
b3.	15
b4.	-
b5.	-

- b.1: paketi hrane
- b.2: paketi vode
- b.3: paketi sa higijenskim sredstvima
- b.4: ogrev
- b.5: navesti nešto drugo

b) U domaćinstvima u kojima je podrška bila pružena u robi, ta podrška pružena je bila najviše u paketima hrane. Deo podrške došao je u paketima sa higijenskim sredstvima.

c) U vidu usluge	
Podrška	Broj označavanja odgovora
c1.	4
c2.	6

- c.1. dobili smo savetodavnu pomoć kako da se zaštitimo
- c.2. dobili smo informacije

c2). Dobili smo informacije	
Podrška	Broj označavanja odgovora
c.2.1.	7
c.2.2.	1
c 2.3.	17
c 2.4.	-

- c.2.1. o zaštiti tokom epidemije
- c.2.2. o tome gde je i kako moguće tražiti finansijsku pomoć
- c.2.3. o školovanju dece online
- c.2.4. navesti nešto drugo: _____

c) Kada je u pitanju pružanje podrške kroz usluge, sa najvećom učestalošću ispitanici su označili podršku koju su dobili u vidu informacija o školovanju dece online.

2.14 Kakva podrška vam je najviše značila za vreme epidemije COVID-19

Podrška	Broj domaćinstava
a.	57
b.	5
c.	5
d.	3
e.	-
Bez odgovora	9

- a. u zadržavanju životnog standarda domaćinstva / socijalni transferi
- b. u zadržavanju posla (podrška privredi i sl.)
- c. hitno pružanje socijalnih usluga
- d. pristup zdravstvenoj zaštiti
- e. drugo

Prema percepciji ispitanika iz najvećeg broja domaćinstava, za vreme epidemije podrška koja je najviše značila jesu socijalni transferi.

Iz ovoga proizilazi da najveći broj domaćinstava ima potrebu za podrškom koja će im omogućiti da zadrže životni standard domaćinstva.

2.15 Kakva podrška vam je najpotrebnija u naredna 3 meseca kako biste se izborili sa posledicama epidemije COVID-19

Kao podršku najpotrebnija u naredna 3 meseca, ispitanici samostalno naveli su kako sledi:

- Finansijska podrška
- Finansijska podrška
- Finansijska podrška
- Finansijska podrška
- Finansijska podrška
- Pomoć za odeću i obuću
- Finansijska podrška
- Finansijska podrška
- Finansijska podrška
- Finansijska podrška
- Za hranu
- Finansijska pomoć
- Finansijska pomoć
- Finansijska podrška
- Finansijska podrška
- Potreba za odećom
- Potreba za hranom
- Finansijska podrška
- Finansijska pomoć
- Potreba za odećom i hranom

- Finansijska pomoć
- Finansijska podrška
- Finansijska podrška
- Potreba za odećom
- Finansijska podrška
- Finansijska podrška
- Finansijska pomoć
- Odeća, hrana
- Finansijska podrška
- Potreba za hranom i ogrev
- Posao
- Finansijska pomoć
- Potreba za hranom
- Finansijska pomoć
- Potreba za hranom
- Finansijska pomoć
- Potreba za hranom
- Potreba za novcem
- Finansijska podrška
- Neki posao bilo koji
- Posao za ženu
- „Ja sam povratnik iz Nemačke. Hteo sam da otvorim perionicu. Dva puta kod Kenana i ništa se ne dešava. Uvek neko kao dobije od HELP, a ustvari niko ne dobije. Da se preispita njegov radmalo jer se on obogatio preko nas Roma.“
- „Besplatan alat pošto radim kao građevinac. Više sam puta bio kod Kenana i ništa. Idiot od čoveka.,,
- „Posao, grant. Dva puta sam bio kod Kenana. Neće da mi da ništa. Kako smo mi došli sa Kosova on se obogatio na naša leđa. Ovde je živeo u staru kuću pored nas i imao samo biciklu a sada sve.“
- „Finansijski grant za startup, Kenan ništa ne daje, tri puta konkurišem kod njega, a on vozi BMW.“
- Finansijska podrška
- Finansijske
- Finansijska
- Finansijska, ogrev, plaćanje računa, posao za decu
- Finansijska, ogrev, posao
- Finansijska, u hrani, i pronalaženju posla
- Posao
- Ogrev
- Finansijska i posao
- Posao, startup
- Startup i zapošljavanje
- Finansijska i posao
- Finansijska, paketi hrane i higijena
- „Finansijska, grant za posao, Kenan kupio BMW od HELPa“

- „Finansijska, posao, grant za pokretanje posla do 5000 EUR, jer Kenan ništa ne daje, samo on uzima.“
- Finansije i posao
- Finansije i ogrev
- Finansije, paketi hrane, maske
- Finansije, paketi hrane
- „Finansijska, za račune za struju i vodu ne možemo da platimo“
- Pronalaženje posla, finansije, higijenski paketi
- „Novac, maske, higijenski paketi, računi za struju i vodu da nam se plate“
- Posao bilo koji
- Posao, stratap
- „Kenan je davao neke pakete ali kada sam otišeo da ga pitam rekao mi je da meni ne sleduje i pored toga što ne radim, a i samim tim što smo i komšije. Potreba za nekim poslom.“
- „Za startap bio sam kod Kenana više puta, neće da pomogne, a on se obogatio za kratko vreme, vozi BMW od 20.000 evra od romskih para. „
- Finansije, bilo koji posao
- „Finansije za biznis da otvorimo nešto privatno. Kenan ništa ne daje od HELP uzima sve on.“
- Finansije, posao, hrana, maske, rukavice, drva
- Finansije i ogrev
- Finansijska
- Finansijska, ogrev, plaćanje računa
- Finansijska, hrana, higijenski paketi, posao

Ispitivanje stavova: Preporuke

- **Preporuka: Kroz institucije osigurati efikasnu, odgovornu i održivu podršku zajednici (a)**

Ispitivanje pokazalo da je najvećem broju romskih domaćinstava bila pružena neka vrsta podrške tokom epidemije.

Tako, u seoskim domaćinstvima, najveći broj domaćinstava koji je tokom epidemije bio dobio podršku, tu podršku dobio je u robi (uglavnom paketi hrane).

U Vranju najveći broj domaćinstava koji je tokom epidemije bio dobio podršku, tu podršku dobio je u novcu (u gotovini ili uplatom na račun), a sa značajnom učestalošću ispitanici su označili i podršku koju su dobili u vidu informacija o zaštiti tokom epidemije.

U Bujanovcu najveći broj domaćinstava koji je tokom epidemije bio dobio podršku, tu podršku dobio je u novcu (u gotovini ili uplatom na račun) a sa značajnom učestalošću ispitanici su označili i podršku u robi (paketi hrane i paketi higijene). Kada je u pitanju pružanje podrške kroz usluge, sa većom učestalošću ispitanici su označili podršku koju su dobili u vidu informacija o školovanju dece online.

Međutim, u ukupnom broju ispitanih domaćinstava, broj domaćinstava u kojima su mere ocenjene kao adekvatne (35%) manji je u odnosu na broj domaćinstava u kojima su mere države (na nacionalnom i lokalnom nivou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu tokom epidemije bile ocenjene kao neadekvatne (65%).

Ujedno ispitanici ukazali su i da su tokom epidemije bili prepušteni sami sebi, i da su se mahom oslanjali na podršku komšija ili rodbine.

Tako u seoskim domaćinstvima, prema stavovima ispitanika, najveći broj domaćinstava nije imao na koga da se osloni u kriznom periodu i snalazili su se sami po pravilu, a ukoliko je posebna podrška postojala i bila pružena, ona im je stizala od organizacija civilnog društva.

Takodje, u Vranju i u Bujanovcu, prema stavovima ispitanika, najveći broj domaćinstava nije imao na koga da se osloni u kriznom periodu, a ukoliko je podrška postojala ona je stizala od rođaka, prijatelja, komšija.

Iz navedenog proizilazi pre svega da u kriznom periodu zajednica nije prepoznala institucije kao čvrst oslonac i izvor podrške.

Rešenja koje su vlasti usvojile i sprovele nisu percipirana ni kao adekvatna da zadovolje postojeće potrebe, niti kao ona koje će održivo rešiti izazove sa kojima se romska zajednica suočava redovno / sa kojima se suočila tokom epidemije.

Iz navedenog proizilazi da bi buduće javne politike u ovoj oblasti trebalo da stvore sve uslove da institucije garantuju efikasnu, odgovornu i održivu podršku zajednici, što za sada nije praksa.

- **Preporuka: Kroz institucije osigurati efikasnu, odgovornu i održivu podršku zajednici (b)**

Iz ispitivanja stavova proizilazi da je otpornost romske zajednice na dodatni pritisak koji epidemija stvara skoro nepostojeći.

Kao primer, u ukupnom broju ispitanih u seoskom području, domaćinstva u kojima su svi nužni rashodi mogli biti pokriveni za vreme epidemije, zastupljena su u udelu koji iznosi 14,6%.

U ukupnom broju ispitanih na području grada Vranja, domaćinstva u kojima su svi nužni rashodi mogli biti pokriveni zastupljena su u udelu koji iznosi tek 13,7%.

U ukupnom broju ispitanih na području Bujanovca, ova domaćinstva zastupljena su u udelu koji iznosi samo 5%.

Takođe, prema percepciji ispitanika u svim domaćinstvima, za slučaj da se zahtevi za značajnim socijalnim distanciranjem nastave u naredna 3 meseca, poteškoće ili izrazite poteškoće mogle bi se javiti u skoro svim aspektima funkcionisanja njihovih domaćinstva.

Kao primer, u seoskim domaćinstvima, skoro sva domaćinstva ne bi bila u mogućnosti da izmiruju sve redovne obaveze koje imaju; dalje, kao poseban izazov percipiran je dolazak do informacija koje bi pomogle da se zaštite od prenošenja virusa, potom, obezbeđivanje novca potrebnog za školovanje dece (u domaćinstvima sa decom) i na kraju ostvarivanje prava na usluge zdravstvene i socijane zaštite (npr. lečenje u slučaju zaražavanja, materijalna davanja...).

Dalje, kao primer, u Vranju značajan broj domaćinstava ne bi bio u mogućnosti da izmiruje sve redovne obaveze koje ima; dalje, ne bi mogao da priušti ni dovoljne količine zaštitnih maski, rukavica i sredstava za dezinfekciju, potom ni da obezbedi potreban novac za negu i brigu o starijim, hronično bolesnim i/ili funkcionalno zavisnim članovima domaćinstva, potom, ni da obezbedi novac potreban za školovanje dece (u domaćinstvima sa decom) i na kraju niti da ostvari prava na usluge zdravstvene i socijane zaštite (npr. lečenje u slučaju zaražavanja, materijalna davanja...).

Takođe, kao primer, u Bujanovcu, značajan broj domaćinstava ne bi bio u mogućnosti da izmiruje sve redovne obaveze koje ima; dalje, ne bi mogao da obezbedi potreban novac za negu i brigu o starijim, hronično bolesnim i/ili funkcionalno zavisnim članovima domaćinstva, zatim, ni da obezbedi potreban novac za lekove i redovno lečenje, potom, ni da obezbedi novac potreban za školovanje dece (u domaćinstvima sa decom) i na kraju niti da ostvari prava na usluge zdravstvene i socijane zaštite (npr. lečenje u slučaju zaražavanja, materijalna davanja...).

Iz ispitivanja stavova proizilazi da je otpornost zajednice na dodatni pritisak koji epidemija stvara skoro nepostojeći, izvesno je da će protekom vremena situacija postajati alarmantnija.

O ovoj okolnosti donosioci odluka posebno trebalo bi da vode računa prilikom osmišljavanja i usvajanja mera radi suzbijanja epidemije, kako bi i adekvatan i delotvoran balans bio postignut.

Iz navedenog proizilazi da bi mere trebalo donositi pažljivije i u inkluzivnom procesu. Uz usvajanje adekvatnih mera, institucije trebalo bi i da osiguraju odgovarajuću i održivu podršku zajednici.

- **Preporuka: Podrška u zapošljavanju, u pronalaženju održivog zaposlenja, u samozapošljavanju**

Iz stavova ispitanika proizilazi i da, iako situacija ni pre epidemije nije bila bez teškoća, nove okolnosti otežale su značajno položaj pripadnika romske zajednice koji rade i zarađuju.

Kao primer, u ukupnom broju seoskih domaćinstava, najviše je onih u kojima je član domaćinstva koji ostvaruje najznačajniju zaradu ostao bez posla (75.6%).

Takođe, u ukupnom broju ispitanih domaćinstava u Bujanovcu, domaćinstva u kojima je sve ostalo isto i radi se kao i pre krize zastupljena su u udelu koji iznosi 15%, dok u Vranju, domaćinstva u kojima je sve ostalo isto i radi se kao i pre krize zastupljena su u udelu koji iznosi samo 7,5%.

Uz to, u ukupnom broju ispitanih, domaćinstava u kojima su članovi koji ostvaruju najznačajniju zaradu izgubili posao ukupno značajno je više onih u kojima članovi ne veruju da će ponovo pronaći posao ili se na stari vratiti od onih u kojima smatraju da je donekle ili potpuno izvesno da će se starom poslu vratiti pošto se kriza okonča.

Iz navedenog proizilazi, između ostalog, da je organizacija pružanja urgentne pomoći zajednici jednako važna koliko i ponovno aktiviranje dobrih praksi / uspešnih inicijativa koje se tiču rada i zapošljavanja. Stoga smatramo da bi implementacija inicijativa koje daju rezultate poput finansijske podrške samozapošljavanju, biznis-inkubatori, savetovališta i sl, prilagođenih formalno i sadržinski okolnostima epidemije, trebalo da bude deo budućih javnih politika koje regulišu ovu oblast.

- **Preporuka: Podrška za decu u školskom uzrastu, podrška porodicama sa decom koja se školuju**

Prikupljeni sadržaj ukazuje kako na život u siromaštvu velikog broja porodica tako i na na veliki broj dece u domaćinstvima koja su u školskom uzrastu. Izbijanje epidemije, ali i mogućnost njenog dužeg trajanja pored brojnih drugih iznela je na videlo niz zabrinutosti u romskim domaćinstvima oko školovanja dece.

Nove okolnosti otvaraju nova pitanja kao što su postojanje uslova da se ova domaćinstva na jednak način kao i sva ostala prilagode novim okolnostima tj efektu koji one imaju na školovanje dece.

Kroz stavove ispitanika u prvi plan došlo je i pitanje resursa koji su u novim okolnostima potrebni kako bi se osiguralo da deca prate nastavu (kao primer, redovno napajanje strujom, TV sa adekvatnim signalom i uslugom televizije, internet, pametni telefoni, itd).

O ovim aspektima i okolnostima donosioci odluka posebno trebalo bi da vode računa prilikom osmišljavanja i usvajanja obrazovnih i drugih javnih politika i mera, kako bi i adekvatan i delotvoran balans bio postignut. Iz navedenog proizilazi da bi mere trebalo donositi pažljivije i u inkluzivnom procesu. Uz usvajanje adekvatnih mera, nstitucije trebalo bi i da osiguraju odgovarajuću i održivu podršku domaćinstvima sa decom.

- **Preporuka: Bez odlaganja osmisлити i pružiti konkretnu pomoć kako bi se domaćinstva izborila sa posledicama epidemije**

U ispitanim domaćinstvima identifikovane su urgentne potrebe za podrškom (hrana, dezinfekciona sredstva, ogrev, isl), kao i druge potrebe (pronalaženje posla ili pokretanje posla, pristup efikasnoj zdravstvenoj zaštiti, isl) ključne za izlazak na kraj sa posledicama epidemije.

Kao podrška najpotrebnija u naredna 3 meseca, u seoskim domaćinstvima najučestalije navedena bila je finansijska pomoć, pomoć u zdravstvenim uslugama i lekovima, pomoć za bebe, ali i pomoć ili podrška u pronalaženju posla.

Kao podrška najpotrebnija u naredna 3 meseca, u vranjskim domaćinstvima najučestalije navedena bila je potreba za higijenskim I zaštitnim sredstvima (dezinfekciona sredstva, maske, rukavice), potom pomoć u ogrevu, u lekovima, potom efikasna i pristupačna zdravstvena zaštita (i u pogledu postojećih oboljenja i u pogledu rizika u kontekstu COVID19, uključujući tu i informisanje pacijenata i drugih građana o novom virusu), finansijska podrška, ali i pomoć ili podrška u pronalaženju (dugoročnog, stabilnog) zaposlenja. Određen broj ispitanika naveo je i uslove za praćenje online naslove (pametni telefoni za decu, internet, oprema za školu).

Kao podršku najpotrebnija u naredna 3 meseca, u domaćinstvima u opštini Bujanovac najučestalije navedena bila je finansijska pomoć, potreba za hranom, odećom, higijenskim potrepštinama i ogrevom, potom pomoć ili podrška za pronalaženje (dugoročnog, stabilnog) zaposlenja ili za pokretanje sopstvenog posla.

- **Preporuka: Transparentan i odgovoran proces pružanja podrške i-ili raspodele pomoći**

U procesu ispitivanja prikupili smo svedočanstva tj određene navode članova domaćinstava o nepravilnostima u procesu podele pomoći (vidi u 2.15, opština Bujanovac). Bez ulaska u okolnosti i detalje pojedinačnih slučajeva, smatramo da poverenje zajednice grade transparentni i odgovorni akteri i procesi. Već izgrađene i uspostavljene prakse dobre uprave i dobre antikorupcijske prakse stoga doprinele bi izgradnji poverenja u slučajevima kada je u pitanju podrška koja dolazi iz bilo čijih sredstava, a posebno ukoliko je u pitanju podrška iz lokalnog i-ili republičkog budžeta. Antikorupcijske mere i mehanizmi morali bi biti neodvojiv deo celokupnih budućih procesa planiranja, organizovanja i distribucije pomoći i podrške, kao i budućih javnih politika u ovoj oblasti.

- **Preporuka: Osigurati usluge i informacije koji su nedostajali u periodu epidemije**

Ocenjujući mere države (na nacionalnom i lokalnom novou) u domenu zaštite najranjivijih u društvu tokom epidemije COVID, ispitanici ukazali su između ostalog i na neke od mera države koje nisu (samo) finansijske prirode a koje prema njihovom mišljenju nisu bile adekvatne.

Kao primer, u domaćinstvima u Vranju, sa značajnom učestalošću označeno je da su bile ukinute usluge koje su korisnicima bile neophodne, kao i da nije bilo dovoljno informacija o tome gde i kako dobiti pomoć.

Takođe, u najvećem broju domaćinstava u Bujanovcu navedeno je da su bile ukinute usluge koje su korisnicima bile neophodne.

U tom smislu ovu praksu potrebno je promeniti, tj. osigurati da informacije kao i usluge budu na efikasan i održiv način dostupne zajednici.

- **Preporuka: Evaluacija dosadašnjih politika i sprovođenja tih politika kao i mehanizama nadzora nad sprovođenjem odgovarajućih mera**

Mada je u fokusu ovog ispitivanja stavova položaj romske zajednice pod udarom epidemije, iz prikupljenog sadržaja mogu se izvesti i zaključci o ekonomskom položaju u kome se zajednica inače nalazi.

Kao primer, u Vranju, u ukupnom broju članova ispitanih domaćinstava, članovi porodica sa zaposlenjem zastupljeni su u udelu koji ukupno iznosi 13%. U Bujanovcu, taj udeo ukupno iznosi 4,7%, dok u ukupnom broju članova ispitanih seoskih domaćinstava - nema članova porodica sa zaposlenjem.

Takođe, u Vranju, u ukupnom broju ispitanih domaćinstava, domaćinstva koja bi mogla da pokriju neočekivani trošak u iznosu od 100 evra zastupljena su u udelu koji iznosi 27,5%. U ukupnom broju ispitanih seoskih domaćinstava, ova domaćinstva zastupljena su u udelu koji iznosi 4,8%, dok u opštini Bujanovac, domaćinstava koja bi mogla da pokriju neočekivani trošak u iznosu od 100 evra - nema.

Takođe, u Vranju, u ukupnom broju domaćinstava najviše je onih čiji je mesečni prihod po članu domaćinstva do 50 evra (36%) odnosno čiji je mesečni prihod po članu domaćinstva između 50-100 evra (35%). U ukupnom broju seoskih domaćinstava, najviše je onih čiji je mesečni prihod po članu domaćinstva do 50 evra (53.6%), kao i u Bujanovcu, gde je najviše domaćinstava čiji je mesečni prihod po članu domaćinstva do 50 evra (66.6%).

Iz iz drugih podataka jasno je da je finansijska održivost najvećeg broja domaćinstava na samom minimumu - ona ne raspolažu resursima iz kojih bi se pokrili bilo koji drugi rashodi osim hrane. Kao primer, odgovarajući na na pitanje o delu ukupne potrošnje (u periodu epidemije) koji čine hrana i bezalkoholna pića, u ukupnom broju ispitanih u seoskom području, najviše je domaćinstava u kojima hrana i bezalkoholna pića čine 80% od ukupne potrošnje, u Bujanovcu najviše je domaćinstava u kojima hrana i bezalkoholna pića čine 90% od ukupne potrošnje, dok je u gradu Vranju najviše domaćinstava u kojima hrana i bezalkoholna pića čine 100% od ukupne potrošnje domaćinstva.

Navedeno nameće nam niz pitanja, pre svega koliko su reformske i druge politike u čijem su fokusu romska zajednica i smanjenje siromaštva zasta bile delotvorne? Da li je sprovođenje tih politika bilo adekvatno? Da li je zapravo do implementacije politika dolazilo? Ili ipak ne?

Iz sprovedenog ispitivanja stavova proizilazi da je epidemija tek pojačala loše aspekte trenutnog položaja zajednice i dodala teret na postojeće rizike, koji nisu bili iskorenjeni.

Iz tog razloga smatramo da bi i temeljna evaluacija dosadašnjih politika i sprovođenja tih politika kao i mehanizama nadzora nad sprovođenjem odgovarajućih mera trebalo da bude predviđena u budućim javnim politikama koje regulišu predmetne oblasti. Takođe, smatramo da bi i uz buduće politike koje se odnose na romsku zajednicu trebalo vezati efikasan i blagovremen mehanizam praćenja i evaluacije.

* * *

Ovde navedene preporuke formulisali smo na osnovu elemenata odgovora ispitanika iz svih domaćinstava koji su prema našem mišljenju posebno značajni. Sadržaj prikupljen tokom ispitivanja stavova otvara prostor za dodatne nijanse, analize, zaključke i preporuke.